ΑΣΤΗΡ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

«Πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε».

Ἔτος 62ον. ΜΑΪΟΣ, 1926. Ἀριθ. 5

Η ΑΠΙΣΤΙΑ ΤΟΥ ΘΩΜΑ

«Καὶ εἶπεν ὁ Θωμᾶς, Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς: Ὅτι ἑώρακάς με, Θωμᾶ, πεπίστευκας; μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες.»

(Ἰωάν. κ'. 28,29).

Τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο τῆς ἀπιστίας, ἢ μᾶλλον δυσπιστίας, τοῦ Ἀποστόλου Θωμᾶ περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ ἀναφέρεται λεπτομερῶς ὑπὸ μόνου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου. Ἐκ τῶν λοιπῶν Εὐαγγελιστῶν, ὁ μὲν Ματθαῖος λέγει ἁπλῶς: «Οἱ δὲ (ἤτοι, τινὲς δὲ) ἐδίστασαν» (κη'. 17), ὁ δὲ Μάρκος ἐπίσης συνοπτικῶς: «Ὕστερον ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἕνδεκα ἐφανερώθη καὶ ὠνείδισε τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ σκληροκαρδίαν· ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγηγερμένον οὐκ ἐπίστευσαν» (ιστ'. 14).

Εἶναι δὲ τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο λίαν διδακτικὸν διὰ πολλοὺς λόγους, ὡς περιέχον πολλὰ σπουδαῖα πνευματικὰ μαθήματα διὰ πάντα Χριστιανόν, ἅτινα συμφέρει νὰ ἐξετάσωμεν δι' ὀλίγων.

Ἐν πρώτοις, βλέπομεν ὅτι τὸ ὅλον τοῦτο ἐπεισόδιον ἐγεννήθη, διότι κατὰ τὴν πρώτην ἐμφάνισιν τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τοὺς συνηγμένους μαθητάς Του, κατὰ τὴν ἑσπέραν τῆς Κυριακῆς τῆς Ἀναστάσεώς Του, ὁ Θωμᾶς ἔτυχε νὰ ἦναι ἀπὼν ἀπὸ τὴν σύναξιν τῶν μαθητῶν. Διατὶ ἀπουσίαζε, δὲν ἀναφέρει ὁ Εὐαγγελιστής.

Ἴσως, καθὼς οἱ δύο ἄλλοι μαθηταὶ οἱ πορευθέντες εἰς Ἐμμαούς, καὶ ὁ Θωμᾶς, ἀπηλπισμένος καὶ καταβεβλημένος ἐκ τῆς λύπης καὶ ἀπογοητεύσεως ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Διδασκάλου του, νὰ μὴ εἶχε διάθεσιν νὰ ὑπάγῃ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην πρὸς συνάντησιν τῶν λοιπῶν συμμαθητῶν του. Ἴσως ἐξ ἄλλου νὰ ἠμποδίσθη ἐκ λόγων ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεώς του. Ἴσως ὑπῆγε μέν, ἀλλ' ἐβράδυνε καθ' ὁδόν, ὥστε ἔφθασεν εἰς τὸν τόπον τῆς συναθροίσεως μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Ἰησοῦ, ἐκεῖ δὲ ἔμαθε τὴν ἐπίσκεψιν καὶ ἐξέφρασε τὴν δυσπιστίαν του. Πάντα ταῦτα εἶναι εἰκασίαι. Ἐκεῖνο, ὅπερ γνωρίζομεν θετικῶς, εἶναι ὅτι ἦτο ἀπών, καὶ ὅτι ἡ ἀπουσία του αὕτη τῷ ἐστοίχισε μιᾶς ὁλοκλήρου ἑβδομάδος ἀμφιβολίαν καὶ ἀπιστίαν, ἥτις βεβαίως θὰ ὑπῆρξε δι' αὐτὸν ἑβδομὰς ἀληθοῦς ἀγωνίας καὶ μαρτυρίου.

Ἐκ τούτου διδασκόμεθα ἀναμφιβόλως ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀπουσιάζωμεν ἀπὸ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ καὶ τὰς συνάξεις τῶν πιστῶν. Δὲν δυνάμεθα νὰ προΐδωμεν ποίαν ἔκτακτον οὐράνιον εὐλογίαν ἐνδέχεται νὰ ἀπολέσωμεν διὰ τῆς ἀπουσίας μας, δυνάμεθα ὅμως ἐξ ἄλλου νὰ ἤμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ στερηθῶμεν τῆς πνευματικῆς παρηγορίας καὶ ἐνισχύσεως καὶ χάριτος, τῆς ἐκ τῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀδελφῶν ἐν τῇ πίστει κοινωνίας. Τὸ τέκνον τοῦ Θεοῦ πρέπει μετὰ πόθου καὶ χαρᾶς νὰ

συχνάζῃ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Πατρός του καὶ εἰς τὰς συνάξεις τῆς Ἐκκλησίας — νὰ κράζῃ ὡς ὁ Δαβίδ: «Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά Σου, Κύριε τῶν δυνάμεων! Ἐπιποθεῖ καὶ μάλιστα λιποθυμεῖ ἡ ψυχή μου διὰ τὰς αὐλὰς τοῦ Κυρίου!» (Ψαλμ. πδ'.). Τὸ συνέρχεσθαι εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ πρὸς λατρείαν ἱερὰν εἶναι οὐ μόνον ὑπέρτατον καθῆκον τῶν ἀληθῶν Χριστιανῶν, ἀλλὰ καὶ μέγιστον προνόμιον αὐτῶν, καὶ ὡς τοιοῦτο πρέπει ὑπ' αὐτῶν νὰ καλλιεργῆται (Ἑβρ. ι'. 25).

*Ἐκ τῶν δύο ἄλλων περιστάσεων, καθ' ἃς ἀναφέρεται ὁ Ἀπόστολος Θωμᾶς ἐν τῷ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίῳ (ια'. 16 καὶ ιδ'. 4), δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἦτο ἄνθρωπος ἐκ χαρακτῆρος ἀπαισιόδοξος, πιστεύων μὲν καὶ ἀγαπῶν **τὸν Διδάσκαλόν** του, ἀλλὰ καί εὐκόλως ἀποθαρρυνόμενος ὑπὸ ἀμφιβολιῶν καὶ φόβων.*

*Ἡ **δυσπιστία** του ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει ἀπέναντι τῆς ὁμοφώνου μαρτυρίας τῶν δέκα συμμαθητῶν του ἦτο σφάλμα βαρύ. Ἠρνήθη νὰ πιστεύσῃ εἰς τὴν διαβεβαίωσιν τῶν συναδέλφων καὶ φίλων του, ἂν καὶ ἐγνώριζεν αὐτοὺς ὡς ἀνθρώπους καλῆς πίστεως, μὴ δυναμένους νὰ συνομώσωσιν ὅπως τὸν ἐξαπατήσωσιν. Ἠρνήθη νὰ παραδεχθῇ ἄλλην μαρτυρίαν πλὴν τῆς τῶν **ἰδίων του αἰσθήσεων** Ἐὰν πάντες οἱ ἄνθρωποι ἐφήρμοζον τὴν ἀρχὴν ταύτην εἰς ὅλα τὰ πράγματα, ὁπόση σύγχυσις καὶ ἀβεβαιότης θὰ ἐβασίλευεν εἰς τὸν κόσμον! Οὐδὲν ἱστορικὸν γεγονός, οὐδεμία ἀλήθεια θὰ ἦτο πιστευτή.*

*Ἐν τούτοις τὸν αὐτὸν παραλογισμὸν ἐφαρμόζουσιν ἐκεῖνοι, οἵτινες ἀπορρίπτουσι τὰς διδασκαλίας τῆς Ἁγίας Γραφῆς, διότι τάχα δὲν δύνανται νὰ ἀποδειχθῶσιν αὗται ἐπιστημονικῶς, ἢ διότι ἀντιβαίνουσι δῆθεν πρὸς τοὺς κανόνας τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς λογικῆς. Ἡ πίστις, ὡς μᾶς λέγει ὁ Παῦλος, εἶναι «ἐλπιζομένων ὑπόστασις, ἔλεγχος πραγμάτων **μὴ βλεπομένων**» (Ἑβρ. ια' 1). Εἰς τὰ πνευματικὰ πράγματα δὲν πρέπει νὰ ζητῶμεν ἐπιστημονικοὺς ὁρισμοὺς καὶ ἀποδείξεις. Καὶ μ' ὅλον τοῦτο **ὑπάρχουσι** καὶ αἱ ἀποδείξεις, αἱ ἐπιβεβαιοῦσαι τὰς ἀληθείας τοῦ Χριστιανισμοῦ—ἡ ὁρατὴ δημιουργία τοῦ Θεοῦ, ἡ ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ πεῖρα ἑκατομμυρίων ψυχῶν, ἡ καθ' ἑκάστην ἐκδηλουμένη ἀκαταμάχητος δύναμις τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὴν ἐπιστροφὴν ἁμαρτωλῶν πρὸς τὸν Θεὸν—πάντα ταῦτα εἶναι φωναὶ στεντορείως βοῶσαι ὅτι ὑπάρχει Θεός, ὑπάρχει ἀθάνατος ψυχή, ὑπάρχει αἰώνιος ζωὴ πέρα τοῦ τάφου, ὑπάρχει κρίσις καὶ ἀνταπόδοσις, ὑπάρχει σωτηρία διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὅμως οἱ ἄνθρωποι, ὡς ὁ Θωμᾶς, κωφεύουσι καὶ ἐπιμένουσιν ὅτι ταῦτα εἶναι μῦθοι, διότι δὲν δύνανται νὰ ἀποδειχθῶσι διὰ τῆς φυσικῆς ἢ τῆς χημείας ἢ των σωματικῶν αἰσθήσεων.*

*Καὶ διὰ μὲν τὸν Θωμᾶν ὑπῆρχον ἴσως ἐλαφρυντικοί τινες λόγοι—οὐ μόνον αὐτός, ἀλλὰ πρὸ αὐτοῦ **καὶ οἱ ἄλλοι μαθηταί**, λησμονήσαντες ὅτι αὐτὸς ὁ Χριστὸς τοῖς εἶχεν ἐπανειλημμένως προείπει τὴν Ἑαυτοῦ ἀνάστασιν, κατ' ἀρχὰς **ἐξεπλάγησαν** καὶ **ἐδυσπίστησαν** ἐπὶ τῇ πραγματοποιήσει τῆς ἀναστάσεως ταύτης. Ἐπίσης φαίνεται ὅτι ὁ Θωμᾶς, ὅπως ὅλοι οἱ Ἰουδαῖοι, ἐπίστευεν εἰς τὴν ὕπαρξιν **φαντασμάτων**, καὶ ἐθεώρησε τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Ἰησοῦ εἰς τοὺς ἄλλους μαθητὰς ὡς ἐμφάνισιν τοῦ **πνεύματος** καὶ οὐχὶ τοῦ ἀναστηθέντος **σώματος** Αὐτοῦ.*

Ἀλλὰ διὰ τοὺς σήμερον ἀπιστοῦντας πρὸς τὰς ἀληθείας τοῦ Χριστιανισμοῦ,

δὲν ὑπάρχουσι τοιαῦτα ἐλαφρυντικά. Μὲ τὸ ἄπλετον φῶς, ὅπερ σήμερον μᾶς περιβάλλει, πᾶσα ἀπιστία εἶναι ἀδικαιολόγητος καὶ ἀσυγχώρητος.

Παρατηροῦμεν ἔπειτα τὴν θαυμασίαν **συγκατάβασιν** *τοῦ Κυρίου ἡμῶν πρὸς τὸν Θωμᾶν. Χωρὶς προοίμια, χωρὶς ἐπιτιμήσεις, ὁ Χριστὸς εὐθὺς ἀποτείνεται πρὸς τὸν δύσπιστον μαθητήν Του: «Φέρε ὧδε τὸν δάκτυλόν σου καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου· καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου· καὶ μὴ γίνου ἄπιστος ἀλλὰ πιστός.» Ὁ φιλάνθρωπος Κύριος ἡμῶν οὕτω πως καλεῖ τοὺς πάντας εἰς Ἑαυτόν: «Μάθετε ἀπ᾽ ἐμοῦ, ὅτι πρᾷός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ· καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν» (Ματθ. ια'. 29). «Οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλ᾽ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν» (θ'. 13). «Ἦλθε γὰρ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολωλός» (ιη'. 11). Ὁ Χριστὸς γνωρίζει τὴν ἀδυναμίαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ ζητεῖ διὰ παντὸς τρόπου νὰ ἐπαναφέρῃ τὸ πλανώμενον πλάσμα Του εἰς Ἑαυτόν. «Οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν· προσερχώμεθα οὖν μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεος» (Ἑβρ. δ'. 15).*

Ἐνῷ δὲ ἠδύνατο νὰ εἴπῃ πρὸς τὸν Θωμᾶν: «Ἰδού, μὲ βλέπεις; Τί ἄλλο θέλεις; Δὲν σοὶ ἀρκεῖ ὅτι σοὶ προεῖπον ὅτι τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ θέλω ἀναστηθῇ;» βλέπομεν ὅτι τὸν καλεῖ ἀμέσως νὰ βάλῃ τὸν δάκτυλον ἐπὶ τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ νὰ βεβαιωθῇ δι᾽ ὅλων του τῶν αἰσθήσεων. Συγκαταβαίνει εἰς τὴν ἀνοησίαν καὶ ἀμβλύτητα καὶ μυωπίαν μας καὶ μᾶς δίδει ὅσον φῶς μᾶς χρειάζεται, διὰ νὰ ἴδωμεν καθαρῶς καὶ νὰ πιστεύσωμεν ἀκραδάντως.

Τοῦτο δὲ προσέτι πρέπει νὰ ἦναι καὶ εἰς ἡμᾶς ὑπόδειγμα μιμήσεως, ὥστε νὰ συγκαταβαίνωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν, ὅταν οὗτοι ἦναι βραδεῖς καὶ νωθροὶ τὸν νοῦν, ἢ σκοντάπτωσιν εἰς τὴν πίστιν καὶ τὴν κατὰ Χριστὸν ζωήν.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς δὲν μᾶς λέγει ἂν ὁ Θωμᾶς πράγματι ἔβαλε τὸν δάκτυλόν του ἐπὶ τὸν τύπον τῶν ἥλων. Πιστεύω ὅτι τὸ θεῖον βλέμμα τοῦ Ἰησοῦ—αὐτὸ καὶ μόνον, ὅπερ ἔκαμε τὸν Πέτρον νὰ συνέλθῃ ἀπὸ τὴν ἄρνησίν του καὶ νὰ ἐξέλθῃ καὶ νὰ κλαύσῃ πικρῶς—ἤρκεσεν ὅπως κάμῃ τὸν Θωμᾶν νὰ ἀνανήψῃ διὰ μιᾶς ἀπὸ τὴν παραζάλην του, καὶ νὰ πέσῃ εἰς τοὺς πόδας τοῦ Διδασκάλου του ἀναφωνῶν: «Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου!» Ἤρκεσεν ἡ ἁπλῆ θέα τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως τὸν πείσῃ ὅτι εἶχεν ἐνώπιόν του οὐχὶ φάντασμα ἢ πνεῦμα ἐκ τοῦ ἄλλου κόσμου ἀλλ᾽ αὐτὸν τὸν ἀγαπητόν του Κύριον, ἀναστάντα ἐκ τοῦ τάφου καὶ ζῶντα ἐν τῷ σώματι.

Καὶ ὁ Ἰησοῦς κλείει τὸ ἐπεισόδιον μὲ τὰς ὡραίας ἐκείνας λέξεις: «Ἐπειδὴ μὲ εἶδες, Θωμᾶ, ἐπίστευσας; Μακάριοι ὅσοι δὲν εἶδον καὶ ὅμως ἐπίστευσαν!» Αἱ λέξεις αὗται σκοπὸν εἶχον ἀφ᾽ ἑνὸς τὸν Θωμᾶν νὰ ἀποσπάσωσιν ἀπὸ τὰ ὑλικὰ εἰς πνευματικωτέραν ἀντίληψιν τῆς ἀληθοῦς πίστεως, ἀφ᾽ ἑτέρου δὲ νὰ παρηγορήσωσι καὶ νὰ ἐνθαρρύνωσι πάσας τὰς μελλούσας γενεὰς τῶν πιστευόντων εἰς τὸν σταυρωθέντα καὶ ἀναστάντα Σωτῆρα, αἵτινες δὲν ἠδύναντο νὰ ἴδωσιν ἐν σαρκὶ Αὐτὸν μηδὲ νὰ ψαύσωσι τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν Αὐτοῦ, ἀλλὰ διὰ τοῦ νοεροῦ ὀφθαλμοῦ τῆς πίστεως εἶδον Αὐτὸν καὶ ἐστήριξαν ἐπ᾽ Αὐτὸν τὴν ἑαυτῶν ἐλπίδα καὶ ἀγάπην. «Τὸν ὁποῖον, ἂν καὶ δὲν εἴδετε, ἀγαπᾶτε· εἰς τὸν ὁποῖον, ἂν καὶ τώρα

δὲν βλέπητε αὐτόν, πιστεύοντες ὅμως, ἀγαλλιᾶσθε μὲ χαρὰν ἀνεκλάλητον καὶ ἔνδοξον, ἀπολαμβάνοντες τὸ τέλος τῆς πίστεώς σας, τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν» (Α'. Πέτρ. α'. 8,9).

Περὶ τῆς μετέπειτα ζωῆς τοῦ Θωμᾶ οὐδὲν μᾶς λέγει ἡ Ἱερὰ Ἱστορία· δυνάμεθα ὅμως ἀνεπιφυλάκτως νὰ παραδεχθῶμεν τὴν περὶ αὐτοῦ παράδοσιν, ὅτι ὑπῆρξεν ὁ κῆρυξ τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀσίας καὶ τὴν Ἰνδίαν, καὶ ἐπεσφράγισε τὸ κήρυγμά του διὰ μαρτυρικοῦ θανάτου. Ἡ ἀπιστία του ἰάθη ριζικῶς ἐκ τῆς περιστάσεως ταύτης καὶ ἡ φλογερὰ πίστις, ἣν ἀποπνέει ἡ ἐπιφώνησίς του : «Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου !» βεβαίως πρὸ οὐδενὸς ἐμποδίου ἢ κλονισμοῦ θὰ ὑπεχώρει πλέον.

Καὶ ἡμεῖς, ἐὰν ὑπὸ παρομοίας ποτὲ ἀπιστίας ἢ ἀμφιβολίας καταληφθῶμεν, ἂς ἐμβλέψωμεν εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ τὴν κεντηθεῖσαν πλευρὰν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, εἰς τὸ θεῖον Αὐτοῦ πρόσωπον, εἰς τὸν ἅγιον Αὐτοῦ βίον, ὡς ταῦτα πάντα ἀποτυποῦνται εἰς τὸ Εὐαγγέλιόν Του, καὶ θέλομεν αἰσθανθῆ ὅλην τὴν δύναμιν καὶ τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν σωτήριον χάριν «τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς καὶ λούσαντος ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι Αὐτοῦ», καὶ θέλομεν γίνει πάλιν «μὴ ἄπιστοι, ἀλλὰ πιστοί». Ἀμήν !

Ο ΑΣΩΤΟΣ ΥΙΟΣ

(Λουκᾶ ιε'. 11—24)

Ἡ ὡραία παραβολὴ τοῦ Ἀσώτου Υἱοῦ εἶναι ἴσως ἡ συγκινητικωτάτη ὅλων τῶν παραβολῶν τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Πρῶτον διότι λαμβάνει ὡς βάσιν ἓν τῶν βαθυτάτων καὶ τρυφερωτάτων αἰσθημάτων τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας (τὸ ***πατρικὸν φίλτρον***), καὶ δεύτερον, διότι δι' αὐτῆς ἐξηγεῖ τὸ συγκινητικώτατον ὅλων τῶν θεμάτων τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας—***τὴν ἄπειρον ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ πρὸς τοὺς ἁμαρτωλούς.***

Τόσον συγκινητικὴ εἶναι ἡ παραβολὴ αὕτη, ὥστε δικαίως ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν ἀνθρώπων καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας, καὶ πολλοὶ ἑρμηνευταὶ ἐζήτησαν νὰ ἑρμηνεύσωσι καὶ τὰς ἐλαχίστας αὐτῆς λεπτομερείας, τόσον λεπτολόγως, ὥστε νὰ περιπέσωσιν εἰς λαβύρινθον θεωριῶν καὶ εἰκασιῶν, ἀστηρίκτων εἰς πολλά, ἵνα μὴ εἴπω ἐσφαλμένων. Οὕτω λ. χ. τινὲς ἐξήγησαν ὅτι ὁ ***πρεσβύτερος ἀδελφὸς*** εἶναι οἱ ***ἄγγελοι***, ὅτι ὁ ***πολίτης*** ἐκεῖνος, παρὰ τῷ ὁποίῳ ὁ ἄσωτος ἀνέλαβεν ὑπηρεσίαν, εἶναι ὁ ***Διάβολος***, ὅτι ἡ ***στολὴ*** ἡ πρώτη εἶναι ἡ ***δικαιοσύνη*** τοῦ Χριστοῦ, ὅτι ὁ ***δακτύλιος*** εἶναι ἡ ***ἄφεσις***, ὅτι τὰ ***ὑποδήματα*** εἶναι ἡ ***χάρις***, ὅτι ὁ ***μόσχος ὁ σιτευτὸς*** εἶναι ἡ ***ἁγία μετάληψις*** τῶν συμβόλων τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ, κ. λ. π.

Ὅστις ἀρέσκεται εἰς τοιούτους συμβολισμοὺς καὶ παραλληλισμούς, δύναται

νὰ δώσῃ προσοχὴν εἰς ταῦτα, ἂν θέλῃ· εἰς ἐμὲ ὅμως φαίνεται ὅτι προσέχοντες εἰς τοιαῦτα, κινδυνεύομεν νὰ παρίδωμεν τὰ μεγάλα καὶ ὡραῖα καὶ ψυχωφελῆ μαθήματα, ἅτινα σκοπεῖ ἡ παραβολὴ αὕτη ἐν συνόλῳ νὰ μᾶς διδάξῃ. Καὶ ταῦτα τὰ μαθήματα κρίνω ὠφέλιμον νὰ θέσω ἐνώπιόν σας σήμερον δι' ὀλίγων.

Α'. Καὶ ἔχομεν πρῶτον τὴν ***ἀναχώρησιν*** τοῦ ἀσώτου υἱοῦ. Βλέπομεν τὸν νεώτερον υἱὸν ζητοῦντα τὸ μερίδιόν του ἐκ τῆς πατρικῆς κληρονομίας καὶ βιαζόμενον νὰ ἀπέλθῃ τῆς πατρικῆς στέγης, ὅπως διασκορπίσῃ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ***ζῶν ἀσώτως***.

Ἐδῶ ἔχομεν πιστὴν εἰκόνα τῆς ***πονηρᾶς*** καὶ ***ἀμετανοήτου φύσεως ἡμῶν***. Ἐκ φύσεως πάντες εἴμεθα ἀτίθασσοι καὶ ὑπερήφανοι, μὴ ἀρεσκόμενοι εἰς τὴν μετὰ τοῦ Οὐρανίου ἡμῶν Πατρὸς συμβίωσιν καὶ συναναστροφήν, ἀλλὰ ῥέποντες εἰς τὰ τοῦ κόσμου, τὰ ***μάταια*** καὶ ***πρόσκαιρα***. Ἀπομακρυνόμεθα ἀπὸ τοῦ Θεοῦ (διότι ὁ Θεὸς οὐδένα κρατεῖ διὰ τῆς βίας πλησίον Αὐτοῦ) καὶ ριπτόμεθα εἰς τὴν τύρβην, τὰς τέρψεις, τὰ θέλγητρα καὶ τὰς ἀσχολίας τοῦ κόσμου. Δαπανῶμεν τὸν καιρόν μας, τὰς δυνάμεις μας, τὰ τάλαντά μας, εἰς πράγματα οὐτιδανὰ καὶ ἀνωφελῆ, καὶ γινόμεθα «χωρὶς Θεοῦ, τέκνα ὀργῆς, ἀπηλλοτριωμένοι ἀπ' αὐτοῦ καὶ νεκροὶ ἐν τοῖς παραπτώμασι καὶ ταῖς ἁμαρτίαις.» Αὐτὴ εἶναι ἡ φυσικὴ κατάστασις τοῦ ἀνθρώπου!

Β'. Ἔχομεν τὸν ***ἐξευτελισμὸν*** τοῦ ἀσώτου. Βλέπομεν αὐτὸν ἐξαντλοῦντα καὶ τὸν τελευταῖόν του ὀβολὸν ἐν τῇ ἐπιδιώξει τῶν ἡδονῶν τοῦ κόσμου καὶ φθάνοντα εἰς τὴν ἀνέχειαν καὶ τὴν στέρησιν. Τότε μὴ δυνάμενος ἄλλως πως νὰ κερδήσῃ τον ἐπιούσιον ἄρτον, γίνεται τί; . . . . Χ***οιροβοσκός!*** Καὶ τρώγει τί; Τὰ ξυλοκέρατα, ἅτινα ἔτρωγον καὶ οἱ χοῖροι! Διότι, λέγει, ***οὐδεὶς ἔδιδεν εἰς αὐτὸν***— δηλ. οὐδεὶς ἐλάμβανε δι' αὐτὸν οἶκτον ἢ φροντίδα ἢ ἔδιδεν εἰς αὐτὸν ἀνθρωπίνην τροφήν.

Πόσον ζωηρῶς καὶ πιστῶς ἀπεικονίζεται ἐδῶ ἡ κατάστασις τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ἀπομακρυνθέντος ἀπὸ τοῦ Θεοῦ! Ἡ ἁμαρτία εἶναι ***σκληρὸς δεσπότης***—ἀπηνὴς κύριος, καὶ οἱ δοῦλοι αὐτῆς εὑρίσκουσι τοῦτο ἀληθὲς ἐν τῇ πείρᾳ των. «Ἡ ὁδὸς τῶν ἁμαρτωλῶν εἶναι σκληρά,» λέγει ὁ Σολομῶν (Παροιμ. 13, 15). «Ὁ μισθὸς τῆς ἁμαρτίας εἶναι θάνατος,» κράζει ὁ Παῦλος (Ρωμ. 6, 23). «Δὲν ὑπάρχει εἰρήνη εἰς τοὺς ἀσεβεῖς,» λέγει ὁ Ἡσαΐας [57,21].

Ὁ ἀμετανόητος ἁμαρτωλὸς ***οὐδέποτε εἶναι ἀληθῶς εὐτυχής***. Δυνατὸν νὰ ἀπολαύῃ πλούτου ὑλικοῦ, τιμῶν κοσμικῶν καὶ τέρψεων σαρκικῶν· δυνατὸν νὰ φαίνηται εὔθυμος καὶ εὐτυχὴς καὶ νὰ τὸν φθονῶσιν ἄλλοι ἐπὶ τῇ εὐτυχίᾳ του. Ἀλλ' ἐνδομύχως εἶναι δυστυχής· τοῦ λείπει ἡ ψυχικὴ γαλήνη, ἡ εἰρήνη τῆς συνειδήσεως. Εὑρίσκει ὅτι τὰ πλούτη, αἱ ἡδοναί, ἡ δόξα, αἱ τιμαὶ δὲν χορταίνουσιν οὐδ' ἱκανοποιοῦσι τὴν ψυχήν του· χωρὶς νὰ γνωρίζῃ καὶ ὁ ἴδιος τὸ διατί, αἰσθάνεται ὅτι ὅλα ταῦτα εἶναι πομφόλυγες, σκύβαλα, καπνὸς—πράγματι ***ἄνευ ἀληθοῦς ὑποστάσεως καὶ ἀξίας***. Ὡς ἐκ τούτου ὁ φυσικὸς ἄνθρωπος πάσχει μίαν ***ψυχικὴν πεῖναν*** καὶ ***κακοδαιμονίαν***, ὅπως ὁ ἄσωτος, ὅστις προσεπάθει διὰ τῶν ξυλοκεράτων νὰ γεμίσῃ τὴν κοιλίαν του.

Γ'. ***Ἔχομεν*** τὴν ***ἀφύπνισιν*** καὶ τὴν ***μετάνοιαν*** τοῦ ἀσώτου.

«Ἐλθὼν δὲ εἰς ἑαυτὸν εἶπε: «Πόσοι μισθωτοὶ τοῦ πατρός μου περισσεύουσιν ἄρτον, ἐγὼ δὲ ἀποθνήσκω τῆς πείνης! Θέλω σηκωθῆ καὶ ὑπάγει πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ θέλω εἰπεῖ εἰς αὐτόν, Πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου καὶ δὲν εἶμαι πλέον ἄξιος νὰ ὀνομασθῶ υἱός σου· κάμε με ὡς ἕνα τῶν μισθωτῶν σου!»

Χιλιάδες ἁμαρτωλῶν ἀφυπνίσθησαν καὶ ἀφυπνίζονται καθ᾽ ἑκάστην κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. «***Ἐλθὼν εἰς ἑαυτόν!***» Ὀρθῶς εἶπε σοφός τις ἑρμηνευτὴς ὅτι ὁ ἁμαρτωλὸς πρέπει πρῶτον ***νὰ ἔλθῃ εἰς ἑαυτὸν*** καὶ ἔπειτα νὰ ***ἔλθῃ εἰς τὸν Θεὸν***—δῆλ. νὰ συνέλθῃ ἐκ τῆς παραζάλης, ἐκ τῆς μέθης, ἐκ τῆς νάρκης τῆς ἁμαρτίας καὶ νὰ συναισθανθῇ τὴν χαμένην καὶ ἀπελπιστικήν του πνευματικὴν κατάστασιν, πρὶν ἢ δυνηθῇ νὰ σκεφθῇ περὶ μετανοίας καὶ ἐπιστροφῆς πρὸς τὸν Θεόν.

Δυστυχῶς πολλοὶ ἁμαρτωλοὶ αἰσθάνονται μὲν τὴν ἐλεεινήν των κατάστασιν, ὁμολογοῦσιν ὅτι ἐκεῖνα, περὶ τὰ ὁποῖα τυρβάζουσι καὶ ἀσχολοῦνται, εἶναι μάταια καὶ κενά, ὡς τὰ ξυλοκέρατα τοῦ ἀσώτου, ἀλλὰ δὲν φθάνουσι καὶ μέχρι τῆς μετανοίας καὶ τῆς ***ἐπιστροφῆς*** πρὸς τὸν Θεόν. Ἢ φαντάζονται ὅτι παρὰ πέρα θὰ εὕρωσι τὴν εὐτυχίαν, ἣν ἐπιδιώκουσιν, ἢ ἐντρέπονται νὰ ἐπιστρέψωσι πρὸς τὸν Θεόν, ἢ καὶ φαντάζονται ὅτι ὁ Θεὸς δὲν θέλει πλέον τοὺς δεχθῇ—καὶ οὕτω μένουσι μακρὰν τοῦ Θεοῦ, ἀμετανόητοι καὶ ἀπολωλότες! Ὤ, πόσον σφάλλονται τοιαῦτα σκεπτόμενοι! Διότι ἀφ᾽ ἑνὸς οὐδέποτε θὰ κατακτήσωσι ***διὰ τοῦ κόσμου*** καὶ ***ἐν τῷ κόσμῳ*** τὴν ***εὐτυχίαν***, τῆς ὁποίας τὴν σκιὰν κυνηγοῦσιν. «Ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα,» λέγει ὁ Παῦλος, «ἐκ τῆς σαρκὸς θέλει θερίσει ***φθοράν***.» Ἀφ᾽ ἑτέρου, ἀκριβῶς διὰ τῆς παραβολῆς ταύτης ὁ Κύριος ἡμῶν θέλει νὰ ἐντυπώσῃ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἰς πλεῖστα ἄλλα μέρη τοῦ Θείου Λόγου διακηρύττει, ὅτι δηλ. ***πάντα ἁμαρτωλὸν μετανοοῦντα*** ὁ Θεὸς ***εὐχαρίστως δέχεται*** καὶ ***συγχωρεῖ*** χάριν τοῦ ***Χριστοῦ***.

Δ΄. Βλέπομεν τὴν ***ἐπιστροφὴν*** τοῦ ἀσώτου. Δὲν περιωρίσθη εἰς τὸ νὰ συνέλθῃ εἰς ἑαυτόν, νὰ συναισθανθῇ τὴν ἐλεεινήν του κατάστασιν καὶ νὰ μετανοήσῃ διὰ τὴν ἀφροσύνην καὶ ἀσωτίαν καὶ ἰσχυρογνωμοσύνην καὶ ἀχαριστίαν του. Ἀλλὰ καὶ ***ἐξετέλεσε τὴν σκέψιν του***, δηλ. τοῦ νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὸν πατέρα του, νὰ πέσῃ εἰς τοὺς πόδας του καὶ ἐν συντριβῇ καὶ ταπεινοφροσύνῃ νὰ ζητήσῃ τὸ ἔλεος καὶ τὴν συγχώρησιν τοῦ πατρός του.

«***Σηκωθείς, ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ.***» Εἰς τὰς λέξεις ταύτας ἔχομεν τὴν εἰκόνα τῆς ***ἀληθοῦς μετανοίας*** καὶ ***ἐπιστροφῆς*** τοῦ ἁμαρτωλοῦ. Ὁ ἄνθρωπος, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν καρδίαν τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἤρχισε νὰ ἐνεργῇ, δὲν ἀρκεῖται εἰς ***ἁπλῆν συναίσθησιν*** καὶ μετάνοιαν, ἀλλὰ ***διακόπτει*** τὰς σχέσεις του μὲ τὴν ἁμαρτίαν, ***ἐξέρχεται*** καὶ ***ἀπομακρύνεται*** ἀπὸ τὰς ὁδοὺς αὐτῆς, ***στρέφεται*** πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τῆς ***προσευχῆς*** καὶ ***ὁμολογεῖ*** τὰς ἁμαρτίας του, κράζων ὅπως ὁ τελώνης, «Ὁ Θεός, ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ!»

Πᾶσα ἄλλη μετάνοια εἶναι ἀνωφελὴς πρὸς σωτηρίαν. Μεταμέλεια, δάκρυα, ἀποφάσεις καλαί, αἰσθήματα καλά, ὅλα εἶναι μάταια καὶ οὐδόλως φέρουσιν εἰς τὴν ψυχὴν τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν εἰρήνην, ἂν μὴ συνοδεύωνται καὶ ὑπὸ ***ἐμπράκτου δράσεως*** καὶ ***ἐκτελέσεως***, ὑπὸ ***ἀμέσου ἀλλαγῆς βίου***. Οὐ μόνον δὲ ἀνω-

φελῆ εἶναι ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ***βλαβερά***, διότι βαθμηδὸν ***ἀμβλύνουσι*** τὴν συνείδησιν καὶ ***σκληρύνουσι*** τὴν καρδίαν.

Ε΄. Βλέπομεν τὴν ***πλήρη συγχώρησιν*** τοῦ ἀσώτου.

Τοῦτο εἶναι τὸ συγκινητικώτατον μέρος τῆς παραβολῆς. «Ἐνῷ δὲ ἐκεῖνος ἦτο ἔτι μακράν, εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ εὐσπλαχνίσθη καὶ δραμὼν ἔπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτόν».

Αἱ λέξεις αὗται εὑρίσκουσιν ἠχὼ εἰς τὴν καρδίαν παντὸς πατρός, πάσης μητρός, καὶ αὐτῶν τῶν σκληροτάτων. Ἐὰν δὲ οὐδεὶς ἄνθρωπος θὰ εὑρεθῇ, ὅστις νὰ μὴ συμμερισθῇ τὴν συγκίνησιν καὶ τὴν χαρὰν τοῦ ἀγαθοῦ τούτου πατρὸς τῆς παραβολῆς, πόσῳ μᾶλλον πρέπει νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἡ μεγάλη καρδία τοῦ Οὐρανίου ἡμῶν Πατρὸς ὁμοίαν καὶ ἔτι πλέον ἔνθερμον ὑποδοχὴν ἔχει ἑτοίμην διὰ πάντα ἁμαρτωλὸν ἐπιστρέφοντα πρὸς Αὐτόν!

Ἐξ ὅλων τῶν σημείων τῆς παραβολῆς ταύτης, τὸ ὡραιότατον καὶ διδακτικώτατον εἶναι αὐτὴ ἡ ***ὑποδοχή***, ἣν ἔκαμεν ὁ πατὴρ πρὸς τὸν ἐπιστρέφοντα ἄσωτον υἱόν του.

1) Τὸν ἐδέχθη μὲ ***πόθον***. Φανταζόμεθα ὅτι ὅτον ἀνεχώρησεν ὁ ἄσωτος, τὸν εἶχε παρακολουθήσει μὲ δακρυβρέκτους ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν καρδίαν βεβαρημένην. Κατὰ τὴν ἀπουσίαν του, ἐθρήνει διὰ τὰς ἀσωτίας του καὶ τὴν ἐπακολουθήσασαν ἔνδειαν καὶ τὸν ἐξευτελισμόν του, καὶ προσηύχετο διὰ τὴν ἐπάνοδόν του. Καθημερινῶς ἀπὸ τὴν θύραν τῆς οἰκίας θὰ ἐκύτταζε, μὲ τὴν ἀμυδρὰν ἐλπίδα νὰ τὸν διακρίνῃ ἐπιστρέφοντα. Τέλος ἑσπέραν τινὰ βλέπει ὁδοιπόρον τινὰ πλησιάζοντα, ἐνδεδυμένον ὡς ἐπαίτην καὶ βαδίζοντα βραδέως καὶ δειλῶς καὶ μὲ κατήφειαν καὶ ἐξάντλησιν. Ἀλλ' ὑπὸ τὰ ῥάκη καὶ τὸν κονιορτὸν τὸ πατρικὸν βλέμμα διακρίνει μακρόθεν τὸ ἀγαπητὸν τέκνον, τὸ ἀπολωλὸς πρόβατον· ἡ τρυφερὰ πατρικὴ καρδία δὲν δύναται νὰ περιμείνῃ τὴν βραδεῖαν καὶ ἐπίπονον προσέγγισιν τοῦ ὁδοιπόρου, «ἐνῷ δὲ ἦτο ἔτι μακράν», ***ἔδραμεν εἰς προϋπάντησίν*** του καὶ τὸν ***κατεφίλησεν***.

Ὁμοίως καὶ ὁ Θεὸς ἀναμένει μὲ ***πόθον*** τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἁμαρτωλοῦ. Ἐν τῇ Γραφῇ παρίσταται ὁ Θεὸς ὡς ***πενθῶν*** διὰ τὰ κακοπαθήματα τοῦ πλανωμένου λαοῦ Του: «Πῶς θέλω σε παραδώσει, Ἐφραΐμ;» (λέγει ὁ Ὠσηέ, 11, 8)· «πῶς θέλω σὲ ἐγκαταλίπει, Ἰσραήλ; Ἡ καρδία μου μετεστράφη ἐντός μου, τὰ σπλάγχνα μου συνεκινήθησαν.» Καὶ ὁ Ἰεζεκιὴλ (33, 11): «Ζῶ ἐγώ, λέγει Κύριος ὁ Θεός, δὲν θέλω τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἀλλὰ νὰ ἐπιστραφῇ ὁ ἀσεβὴς ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ καὶ νὰ ζήσῃ. Ἐπιστρέψατε, ἐπιστρέψατε, διατὶ νὰ ἀποθάνητε, οἶκος Ἰσραήλ;»

Ἂς ἐνθυμῆται λοιπὸν πᾶς ἁμαρτωλὸς ὅτι ἡ καρδία τοῦ Θεοῦ εἶναι καρδία ***πατρική***, ἥτις ***ποθεῖ*** τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ πλανηθέντος τέκνου του καὶ τὸν ἀναμένει καὶ μακρὰν ἔτι εὑρισκόμενον, ὅπως τὸν ***προϋπαντήσῃ*** καὶ τὸν ***ἐναγκαλισθῇ*** καὶ τὸν ***εἰσαγάγῃ*** εἰς τὸν οἶκόν Του.

2) Ὁ πατὴρ τοῦ ἀσώτου τὸν ἐδέχθη μὲ ***τρυφερότητα*** καὶ ***εὐσπλαγχίαν***.

Ἡ διαγωγὴ τοῦ ἀσώτου ἐκείνου ἀπέναντι τοῦ πατρός του ὑπῆρξεν ἄστοργος καὶ ἐγκληματική, καὶ ἤξιζε τοὐλάχιστον μίαν αὐστηρὰν ἐπιτίμησιν. Καὶ ἂν ἐπέ-

στρεφε μὲ τὸ ἐλάχιστον ἴχνος ὑπεροψίας ἢ ἀμετανοησίας, βεβαίως θὰ ἤκουε τὴν ἐπιτίμησιν ταύτην. Ἀλλὰ τὸ πατρικὸν βλέμμα διέκρινε μακρόθεν τὴν πλήρη ταπείνωσιν καὶ θλῖψιν τοῦ υἱοῦ του, καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ προσθέσῃ εἰς τὴν ταπείνωσιν ταύτην ***οὐδὲ λέξιν*** ἐπιπλήξεως. Τὸ πατρικὸν φίλτρον καὶ ἔλεος δὲν εὗρῆκεν εἰμὴ λέξεις ***εὐσπλαγχνίας*** καὶ ***παρηγορίας*** διὰ τὸν μετανοοῦντα παραβάτην.

Οὕτω ***καὶ ὁ Θεὸς δέχεται*** πάντα μετανοοῦντα ἁμαρτωλόν. Ὁ Ψαλμῳδὸς λέγει: «Ὁ Κύριος εἶναι ***πλησίον*** τῶν συντετριμμένων τὴν καρδίαν, καὶ σώζει τοὺς ταπεινοὺς τὸ πνεῦμα» (Ψαλμ. 34, 15). Ὁ ἁμαρτωλὸς δυνατὸν νὰ ἔφθασεν εἰς τὰ ἔσχατα βάθη τοῦ ἐξευτελισμοῦ καὶ τῆς ἐξαχρειώσεως—τῆς σωματικῆς καὶ ἠθικῆς ***χρεωκοπίας***. Ἀλλ' ὅταν ***ταπεινῶς*** ἐκζητήσῃ τὴν ***συγχώρησιν*** καὶ τὸ ***ἔλεος*** τοῦ Θεοῦ, ὁ Κύριος δὲν τὸν ἀπορρίπτει· τοὐναντίον τὸν περιβάλλει διὰ τῆς θείας Του εὐσπλαγχνίας καὶ ἀγάπη. «***Δίδει ἀφθόνως καὶ δὲν ὀνειδίζει.***» «Ἐὰν αἱ ἁμαρτίαι σας, (λέγει) ἦναι ὡς τὸ ***πορφυροῦν***, θέλουσι γίνει λευκαὶ ὡς ***χιών***· ἐὰν ἦναι ἐρυθραὶ ὡς τὸ ***κόκκινον***, θέλουσι γίνει ὡς ***λευκὸν μαλλίον***» (Ἠσαΐα 1, 18).

3) Ὁ πατὴρ τοῦ ἀσώτου δὲν περιωρίσθη εἰς τὸν πόθον καὶ τὴν εὐσπλαγχίαν, ἀλλ' ἔτρεξε καὶ ἔπεσεν εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Τὸ πατρικὸν τοῦτο φίλημα ἦτο σφραγὶς τῆς ***τελείας συγχωρήσεως***, ***συμφιλιώσεως*** καὶ ***εἰρήνης***. Εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ πατρός του, ὁ ἄσωτος ᾐσθάνθη ὅτι ἔληξαν τὰ βάσανα καὶ δεινοπαθήματά του, ὅτι ὄχι μόνον συνεχωρήθησαν αἱ μεγάλαι του παρεκτροπαί, ἀλλὰ καὶ ἐγένετο τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀπείρου πατρικῆς στοργῆς καὶ τρυφερότητος.

Καὶ ὁ Θεός, ὡς τρυφερὸς πατήρ, ἵσταται ἕτοιμος νὰ δώσῃ τὸ φίλημα τῆς ***συγχωρήσεως*** καὶ ***συνδιαλλαγῆς*** εἰς τὸν μετανοοῦντα ἁμαρτωλόν. «Ὡς σπλαγχνίζεται ὁ πατὴρ τὰ τέκνα αὐτοῦ, οὕτω σπλαγχνίζεται Κύριος τοὺς φοβουμένους αὐτὸν» (Ψαλμ. 103). Εἶναι δὲ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ σταθερωτέρα καὶ βεβαιοτέρα τῆς τῶν ἐπιγείων γονέων. «Καὶ ἂν ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου μὲ ἐγκαταλείψωσι (λέγει ὁ Δαβίδ), ὁ Κύριος ὅμως θέλει μὲ προσδεχθῇ» (Ψαλμ. 27, 10). Τὴν ***τρυφερὰν*** ταύτην καὶ ***ἀμετάβλητον ἀγάπην*** ὁ Κύριος προσφέρει εἰς ***πάντας*** τοὺς μετανοοῦντας. Ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος, «Ὁ Θεὸς δεικνύει τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην πρὸς ἡμᾶς, ὅτι ἐνῷ ἡμεῖς ἤμεθα ἔτι ἁμαρτωλοί, ὁ Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ ἡμῶν» (Ρωμ. 5, 5, 8).

4) Ὁ πατὴρ τοῦ ἀσώτου τὸν ἐδέχθη μὲ ***τιμάς***. Ὁ ἄσωτος ἐν τῇ δικαίᾳ συναισθήσει τῆς ἀθλίας αὐτοῦ καταπτώσεως ἔλεγε: «***Δὲν εἶμαι πλέον ἄξιος*** νὰ ὀνομασθῶ υἱός σου· κάμε με ὡς ***ἕνα τῶν μισθωτῶν*** σου.» Ἀλλὰ τί ἀπαντᾷ ὁ πατήρ του;

Στραφεὶς πρὸς τοὺς δούλους εἶπε: «***Φέρετε ἔξω τὴν στολὴν τὴν πρώτην*** καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε ***δακτύλιον*** εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ***ὑποδήματα*** εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ.» Ἠθέλησε δηλ. διὰ τούτου νὰ δείξῃ ὅτι ἠννόει νὰ ***ἐξυψώσῃ*** τὸν ἐπιστρέφοντα υἱόν του πάλιν εἰς τὴν ***τιμὴν*** καὶ ***ὑπόληψιν***, ἥτις ἐμπρέπει εἰς εἰς ***υἱόν***, καὶ οὐχὶ εἰς ***δοῦλον*** ἢ ***μισθωτόν***.

Παρομοίως καὶ ὁ Θεὸς τὸν ἐπιστρέφοντα ἁμαρτωλὸν καθιστᾷ ***τέκνον*** Του καὶ καὶ ***κληρονόμον*** Του—«***κληρονόμον*** μὲν Θεοῦ, ***συγκληρονόμον*** δὲ Χριστοῦ»

(Ρωμ. 8, 17). «Ἴδετε ὁποίαν ἀγάπην ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς ὁ Πατήρ, ὥστε νὰ ὀνομασθῶμεν ***υἱοὶ Θεοῦ*** » (Α.' Ἰωάνν. γ'. 1).

5) Τελευταῖον, ὁ πατὴρ τοῦ ἀσώτου τὸν ὑπεδέχθη μὲ ***χαράν***. «Καὶ σφάξατε τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν καὶ φαγόντες ἂς εὐφρανθῶμεν· διότι οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦτο καὶ ἀνέζησε καὶ ἀπολωλὼς ἦτο καὶ εὑρέθη.»

Ἡ χαρὰ ἐπλήρωσε τὴν ἀπὸ τόσου καιροῦ βαρυπενθοῦσαν πατρικὴν καρδίαν, καὶ δὲν ἠδύνατο εἰμὴ νὰ ἐκδηλωθῇ διὰ γενικῆς εὐφροσύνης καὶ εὐωχίας.

Ὁμοίως ***χαρὰ πληροῖ τὸν οὐρανὸν*** ἐπὶ τῇ ***ἐπιστροφῇ*** ἑνὸς ἁμαρτωλοῦ πρὸς τὸν Θεὸν (ἐδάφ. 7, 10). Οἱ ἄγγελοι καὶ οἱ ἅγιοι ἀγαλλιῶνται ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ μιᾶς καὶ μόνης ἀθανάτου ψυχῆς. Ἐὰν δὲ οὗτοι χαίρωσι, πόσῳ μᾶλλον θὰ εὐφραίνηται ***αὐτὸς ὁ Οὐράνιος Πατὴρ καὶ Δημιουργός***, ὅστις «τόσον ἠγάπησε τὸν κόσμον, ὥστε ἔδωκε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ τὸν Μονογενῆ, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς Αὐτὸν μὴ ἀπόλλυται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον!»

Ἀνάλογος τοῦ πένθους εἶναι καὶ ἡ χαρά. Ὁποία ἡ χαρὰ τῆς Μάρθας καὶ τῆς Μαρίας, ὅταν παρέλαβον ἐκ τοῦ τάφου τὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστηθέντα ἀγαπητὸν ἀδελφὸν αὐτῶν! Ὁποία ἡ χαρὰ τῆς χήρας τῆς Ναΐν, τῆς ὁποίας ὁ Ἰησοῦς ἀνέστησε τὸν υἱόν! Ὁποία ἡ χαρὰ τοῦ Ἰαείρου, ὅταν τὸ νεκρὸν θυγάτριόν του ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς του! Τοιαύτη ἡ χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις τῶν ἁγίων ἐν οὐρανῷ πνευμάτων, καθὼς καὶ τῶν εὐσεβῶν ἐπὶ γῆς τέκνων τοῦ Θεοῦ, ὅταν ἁμαρτωλή τις ψυχὴ ἀναστηθῇ ἀπὸ τοῦ θανάτου τῆς ἁμαρτίας εἰς τὴν ζωὴν τῆς δικαιοσύνης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

Καὶ τώρα, ἀδελφοί μου, ἄν τις ὑπάρχῃ μεταξύ σας, ὅστις εἰσέτι εὑρίσκεται μακρὰν τοῦ Θεοῦ, περιπλανώμενος εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς ***ἀσεβείας***, τῆς ***ἀδιαφορίας*** καὶ τῆς ***κοσμικότητος***, ζῶν ἐν τῷ κόσμῳ ***ἄνευ Θεοῦ*** καὶ ἄνευ ***πίστεως*** εἰς τὸν Χριστόν, τὸν τοιοῦτον παρακαλῶ καὶ ἱκετεύω σήμερον διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ Θεοῦ νὰ λάβῃ ὑπὸ σοβαρὰν καὶ ἐγκάρδιον μελέτην τὴν ὡραίαν ταύτην παραβολὴν τοῦ Ἀσώτου Υἱοῦ—νὰ ἴδῃ πόσον ὁμοιάζει ἡ ἰδική του πνευματικὴ κατάστασις πρὸς τὴν τοῦ ἀσώτου ἐκείνου καὶ νὰ αἰσθανθῇ τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ καταφύγῃ εἰς τὸν εὔσπλαχνον ἡμῶν Οὐράνιον Πατέρα διὰ ***συγχώρησιν*** καὶ ***ἔλεος. Μὴ φαντάζεσαι***, ἀδελφέ μου, ὅτι ὁ κόσμος θὰ σοὶ δώσῃ τὴν ***εὐτυχίαν. Πάντα*** ματαιότης τὰ ἀνθρώπινα! Αἱ ἡδοναὶ καὶ τὰ θέλγητρα τοῦ κόσμου εἶναι ***ἀπατηλὰ ὄνειρα***, ἅτινα ὡς ὄνειρα ταχέως θὰ διαλυθῶσι. Αἱ τιμαὶ καὶ τὰ πλούτη τοῦ κόσμου εἶναι λέξεις κεναί, εἶναι ὡς ἀτμίς, ἣν σκορπίζει ἡ πνοὴ τοῦ θανάτου. Ὅλα ταῦτα εἶναι ὡς τὰ ***ξυλοκέρατα τοῦ ἀσώτου***—δὲν δύνανται νὰ χορτάσωσι τὴν ἀθάνατον ψυχήν σου, δὲν δύνανται νὰ σοὶ δώσουν τὴν εἰρήνην καὶ τὴν χαράν, δὲν δύνανται νὰ σὲ παρηγορήσουν εἰς τὰς λύπας καὶ τὰς δυστυχίας τοῦ βίου, δὲν δύνανται νὰ σὲ στηρίξουν εἰς τὴν φοβερὰν ὥραν τοῦ θανάτου, δὲν δύνανται νὰ σοὶ ἀνοίξουν τὰς πύλας τῆς αἰωνίου ζωῆς. Παραίτησον σήμερον τὴν ματαιότητα καὶ τὴν ἁμαρτίαν, καί, ὡς ὁ ἄσωτος ἐκεῖνος, εἰπὲ καὶ σύ· «Θέλω ἐγερθῇ καὶ ὑπάγει πρὸς τὸν Οὐράνιον Πατέρα μου καὶ θέλω εἰπεῖ εἰς Αὐτόν, Πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν Σου, καὶ δὲν εἶμαι πλέον ἄξιος νὰ ὀνομασθῶ υἱός Σου!» Τρέξον πρὸς τὸν Χριστὸν ἐν μετανοίᾳ καὶ συντριβῇ καρδίας, ἐγκαταλείπων πᾶσάν σου ἁμαρτίαν

προσφιλῆ καὶ ἀπορρίπτων πᾶν βάρος κοσμικόν, καὶ ζήτησον ἀπ' αὐτοῦ ἔλεος καὶ συγχώρησιν.

Καὶ Ἐκεῖνος, ἐνῷ σὺ εἶσαι ἔτι μακράν, θὰ τρέξῃ εἰς προϋπάντησίν σου καὶ θὰ σὲ ἐναγκαλισθῇ καὶ θὰ σὲ συγχωρήσῃ καὶ θὰ σὲ καθαρίσῃ καὶ θὰ σὲ σώσῃ μὲ αἰώνιον σωτηρίαν! Καὶ χαρὰ μεγάλη θὰ γίνῃ μεταξὺ τῶν ἁγίων καὶ τῶν ἀγγέλων ἐν οὐρανῷ ἐπὶ τῇ ἐπιστροφῇ καὶ τῇ σωτηρίᾳ σου!

Εἴθε ὁ Κύριος νὰ εὐλογήσῃ τὸν Λόγον του εἰς πάντων ἡμῶν τὰς καρδίας! Ἀμήν.

(Λόγος κηρυχθεὶς ἀπ' ἄμβωνος ὑπὸ τοῦ Μιχ. Καλοποθάκη ἐν Ἀθήναις τῇ 13 Φεβρουαρίου 1911).

ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ

ὑπὸ ΡΙΧΑΡΔΟΥ ΤΡΕΝΤΣ (**Richard Trench**)

Κατ' ἐπιτομὴν ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ.

(συνέχεια)

ΚΣΤ'.

Ἡ θεραπεία τοῦ σεληνιαζομένου παιδός.

(Ματθ. ιζ'. 14—21, Μάρκ. θ'. 14—29, Λουκ. θ'. 37—42.)

Οἱ ἄσπονδοι ἐχθροὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, οἱ Γραμματεῖς, ἐπωφελήθησαν τῆς ἀπουσίας Αὐτοῦ εἰς τὸ Ὄρος τῆς Μεταμορφώσεως, ὅπως περιπλέξωσι τοὺς μαθητὰς Αὐτοῦ εἰς ταπεινωτικὸν ἀδιέξοδον. Οὗτοι εἶχον ἐπιχειρήσει νὰ ἐκβάλωσιν ἓν ἀκάθαρτον πνεῦμα καὶ δὲν ἠδυνήθησαν, οἱ δὲ Γραμματεῖς, ἐκμεταλλευόμενοι τὴν ἀποτυχίαν ταύτην, ὠνείδιζον αὐτούς τε καὶ τὸν Διδάσκαλόν των ἐνώπιον τοῦ συνηθροισμένου πλήθους.

Αἴφνης ὅμως ἐπιφαίνεται εἰς τὸ μέσον τοῦ θορύβου τούτου αὐτὸς ὁ Διδάσκαλος. «***Καὶ εὐθὺς πᾶς ὁ ὄχλος***, ***ἰδὼν αὐτόν***, *ἔγεινεν* ***ἔκθαμβος καὶ προστρέχοντες κατησπάζοντο Αὐτόν***.» Ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ ὄχλος ἔγεινεν «ἔκθαμβος,» ἀναμφισβητήτως ἦτο ὅτι εἰς τὸ πρόσωπον καὶ τὴν μορφὴν τοῦ Ἰησοῦ ἔλαμπον ἀκόμη ἴχνη τῆς δόξης, ἥτις τὸν εἶχε περιενδύσει ἐπὶ τοῦ ἁγίου Ὄρους. Ἀλλὰ τὸ θάμβος τοῦτο, ἀντὶ νὰ κρατήσῃ εἰς ἀπόστασιν τὸν ὄχλον, ὅπως συνέβη μὲ τὸν Μωϋσέα,[1]) τοὐναντίον τοὺς εἵλκυσε πρὸς Αὐτὸν καὶ τοὺς ἔκαμε νὰ προστρέξωσι πρὸς Αὐτὸν καὶ νὰ τὸν ἀσπασθῶσι.

---

1) Ὅτε κατῆλθε τοῦ ὄρους Σινᾶ, ἡ ὄψις αὐτοῦ ἦτο τόσῳ λαμπρά, ὥστε οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐφοβήθησαν νὰ πλησιάσωσιν εἰς αὐτόν. (Ἐξόδ. λδ'. 30).

Ὁ Κύριος ἀμέσως ἐπεμβαίνει εἰς τὴν φιλονεικίαν καὶ λέγει πρὸς τοὺς Γραμματεῖς: «***Τί συζητεῖτε μετ' αὐτῶν;***» (δηλ. τῶν μαθητῶν Μου;) Ὡς νὰ τοῖς ἔλεγεν: «Ἰδού, Ἐγὼ εἶμαι παρών· εἰς Ἐμὲ ἀποτείνατε ὅ,τι ἔχετε νὰ εἴπητε». Καὶ ἡ ἀπροσδόκητος αὕτη ἐμφάνισις καὶ πρόκλησις ἀπεστόμωσεν, ὡς φαίνεται, τοὺς Γραμματεῖς, διότι οἱ τρεῖς Εὐαγγελισταὶ οὐδεμίαν ἀπάντησίν των ἀναφέρουν. Ἀλλὰ τὴν ἀπάντησιν ἔδωκεν ἀντ' αὐτῶν «εἷς ἐκ τοῦ ὄχλου,» ὁ πατὴρ ἑνὸς παιδίου δεινῶς πάσχοντος ἐκ πνεύματος ἀκαθάρτου, οὗτινος τὴν θεραπείαν ἐπεχείρησαν ἀλλὰ δὲν κατώρθωσαν οἱ μαθηταί. Οὗτος γονυπετήσας πρὸ τοῦ Ἰησοῦ, παρεκάλει αὐτὸν νὰ ἐλεήσῃ τὸν υἱόν του, περιγράψας μάλιστα καὶ τὰ συμπτώματα τῆς ἀσθενείας. «***Ἔχει πνεῦμα ἄλαλον, καὶ ὅπου πιάσῃ αὐτόν, σπαράττει αὐτόν, καὶ ἀφρίζει καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ, καὶ ξηραίνεται***» (Μάρκ.). «***Σεληνιάζεται καὶ κακῶς πάσχει· διότι πολλάκις πίπτει εἰς τὸ πῦρ καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ***» (Ματθ.). «***Ἰδού, δαιμόνιον πιάνει αὐτὸν καὶ ἐξαίφνης κράζει, καὶ σπαράττει αὐτὸν μετὰ ἀφροῦ, καὶ μόλις ἀναχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ, συντρίβον αὐτὸν***» (Λουκ.). Πάντα τὰ ὡς ἄνω συμπτώματα εἶναι τὰ γνωστὰ τῆς ἐπιληψίας· ἐν τούτοις, δὲν ἐπρόκειτο ἐδῶ ἁπλῶς περὶ ἑνὸς κοινοῦ ἐπιληπτικοῦ, ἀλλ' ὡς φαίνεται ἐκ τῆς ὅλης ἀφηγήσεως, παρενεβάλλετο εἰς τὴν ἐπιληπτικὴν κατάστασιν καὶ ἐπενέργεια σατανική, δρᾶσις πνεύματος ἀκαθάρτου, τόσῳ συχνὴ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

Τὴν ἔκκλησίν του ὁ δυστυχὴς πατὴρ τελειώνει μὲ τὰς λέξεις: «***Καὶ παρεκάλεσα τοὺς μαθητάς σου νὰ ἐκβάλωσι τὸ δαιμόνιον καὶ δὲν ἠδυνήθησαν.***» Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀπαντᾷ: «***Ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη! Ἕως πότε θέλω εἶσθαι μεθ' ὑμῶν καὶ θέλω ὑπομένει ὑμᾶς; Φέρε τὸν υἱόν σου ἐδῶ!***» Τινὲς τῶν ἑρμηνευτῶν, ὡς λ. χ. ὁ Ὠριγένης, θεωροῦσι τὴν ὡς ἄνω ἐπίπληξιν ὡς ἀπευθυνομένην πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ μόνον αὐτούς.

Ἄλλοι, ὡς ὁ Χρυσόστομος, τὴν ἐκλαμβάνουσιν ὡς ἀπευθυνομένην πρὸς τὸν περιεστῶτα ὄχλον καὶ οὐχὶ πρὸς τοὺς μαθητάς, καὶ φέρουσιν εἰς ὑποστήριξιν τὸ ὅτι ὁ Μάρκος λέγει: «***Ἀποκριθεὶς*** ὁ Ἰησοῦς ***πρὸς αὐτὸν*** (τὸν πατέρα) λέγει, Ὦ γενεὰ ἄπιστος,» κτλ. Οἱ ἐχόμενοι τῆς ἑτέρας ἑρμηνείας ὑποδεικνύουσι τὰ ὅσα ὁ Ματθαῖος παρακατιὼν λέγει: «Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ πρὸς τὸν Ἰησοῦν κατ' ἰδίαν εἶπον, Διατί ἡμεῖς δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἐκβάλωμεν αὐτό; Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπε, ***Διὰ τὴν ἀπιστίαν σας***» (Ματθ. ιζ. 19, 20). Ἡ ἀληθὴς ἑρμηνεία πρέπει ἀναμφιβόλως νὰ συνδυάσῃ ἀμφοτέρας τὰς ἀπόψεις ταύτας.

Καὶ ὡς ἔφερον τὸ παιδίον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, ὑπέστη νέον σπαραγμὸν ἐνώπιον αὐτοῦ, ὁ δὲ πατήρ, ἀπαντῶν εἰς τὰς ἐρωτήσεις τοῦ Κυρίου, ἐπιλέγει: «***Ἐὰν δύνασαί τι, βοήθησον ἡμᾶς***». Ὁ δὲ Ἰησοῦς, ὅστις ἐν παντὶ θαύματι αὐτοῦ ἐζήτει νὰ ἀνακαλύψῃ ἢ νὰ ἐμφυτεύσῃ πίστιν εἰς τοὺς εὐεργετουμένους, ἀπαντᾷ: «***Ἐὰν δύνασαι νὰ πιστεύσῃς, πάντα εἶναι δυνατὰ εἰς τὸν πιστεύοντα.***» Μὲ ἄλλους λόγους: «Μὲ ἐρωτᾷς ***ἂν*** ἐγὼ δύναμαί τι. Αὐτὸ τὸ ***ἂν*** προδίδει ἔλλειψιν πίστεως ἐκ ἐκ μέρους σου. Μάθε λοιπὸν ὅτι ἄνευ πίστεως ἡ θεραπεία τοῦ υἱοῦ σου εἶναι ἀδύνατος. Ἡ ἔλλειψις πίστεως ἐκ μέρους σου εἶναι τὸ ἐμπόδιον τῆς θεραπείας του καὶ ὄχι ἔλλειψις δυνάμεως ἐκ μέρους Μου!» Καὶ τότε ὁ δυστυχὴς πατήρ, διαφωτιζόμενος πλέον, ἀναφωνεῖ: «***Πιστεύω, Κύριε, βοήθει εἰς τὴν ἀπιστίαν μου.***»

Ὁ μικρὸς σπινθὴρ πίστεως, ὅστις ἥναψεν εἰς τὴν καρδίαν του, τῷ ἐφανέρωσε τὰ βάθη καὶ σκότη τῆς ἀπιστίας, τὰ ὁποῖα ἠγνόει, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ πρῶτον καὶ μέγιστον κέρδος—τὸ «γνῶθι σαυτόν.» Μόνον ἐκεῖνος, ὅστις ἐννοεῖ τὸ βάραθρον τῆς ἀπιστίας, δύναται νὰ κρατῇ στερεῶς τὴν ἅλυσσον τῆς πίστεως.

Τότε πλέον ὁ Ἰησοῦς προβαίνει εἰς τὴν θεραπείαν τοῦ πάσχοντος παιδίου. Μὲ τόνον ὑπερτάτου Αὐθέντου πάσης κτίσεως λέγει πρὸς τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα: ***«Τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφόν, Ἐγὼ σὲ προστάζω, ἔξελθε ἀπ' αὐτοῦ καὶ μὴ εἰσέλθῃς πλέον εἰς αὐτόν!»*** Δυσθύμως καὶ ἀκουσίως τὸ δαιμόνιον ὑπακούει εἰς τὴν ἀπαρέγκλιτον προσταγήν, ζητεῖ ὅμως ἐξερχόμενον νὰ προξενήσῃ ὅσην δύναται περισσοτέραν φθοράν· διὰ τοῦτο «***κράξαν καὶ πολλὰ σπαράξαν αὐτόν, ἐξῆλθε· καὶ τὸ παιδίον ἔγεινεν ὡς νεκρός, ὥστε πολλοὶ ἔλεγον ὅτι ἀπέθανεν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς, λαβὼν αὐτὸν ἀπὸ τῆς χειρός, ἤγειρεν αὐτόν, καὶ ἐσηκώθη.***»

Εἰς τοὺς κατόπιν ἐρωτήσαντας αὐτὸν μαθητάς, ὁ Κύριος, ὡς εἴδομεν, ἐξήγησε τὴν ἀποτυχίαν αὐτῶν ὡς προελθοῦσαν ἐκ τῆς ***ἀπιστίας*** ἢ ***ὀλιγοπιστίας*** αὐτῶν· Ἐπιχειρήσαντες ἓν θαῦμα, δὲν εἶχον τὴν ἀπόλυτον ἐκείνην πίστιν καὶ βεβαιότητα ἐπὶ τὴν παντοδυναμίαν τοῦ Διδασκάλου των, ἐξ ὀνόματος τοῦ ὁποίου ἐνήργουν, ἥτις ἀπαιτεῖται διὰ πᾶν μὲν ἔργον ἀνθρώπινον, ἰδίως δὲ ἐν τῷ πνευματικῷ κύκλῳ. Καὶ ὁ Κύριος τοὺς διδάσκει ὅτι, ὅπως ἡ ἀπιστία ἢ ὀλιγοπιστία εἶναι ἡ πηγὴ πάσης ἀδυναμίας, οὕτως ἡ πίστις εἶναι πηγὴ πάσης δυνάμεως.

«Ἀληθῶς σᾶς λέγω, Ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, θέλετε εἰπεῖ πρὸς τὸ ὄρος τοῦτο, Μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ, καὶ θέλει μεταβῆ, καὶ δὲν θέλει εἶσθαι οὐδὲν ἀδύνατον εἰς ἐσᾶς.» Ὁ κόκκος τοῦ σινάπεως, ὁ ἐλάχιστος μεταξὺ τῶν φυσικῶν σπόρων, ἀντιπαραβαλλόμενος πρὸς ἓν ὄρος, συμβολίζει τὴν σμικρότητα ἀπέναντι τοῦ ὄγκου καὶ ἑπομένως τὴν ἀνυπολόγιστον καὶ ἀνίκητον δύναμιν τῆς πίστεως ἀπέναντι τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ κόσμου. Συνάμα ἀποτελεῖ ἐνθάρρυνσιν διὰ τὸν σμικρότατον πιστὸν ὀπαδὸν τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως μὴ πτοῆται διὰ τὴν σμικρότητά του καὶ τὸν πελώριον ὄγκον τῆς περὶ αὐτὸν ἁμαρτίας. Ἡ ἐλαχίστη πνευματικὴ δύναμις, ἂν ἦναι στερεὰ καὶ ἀκλόνητος ὑπὸ ἀμφιβολιῶν, εἶναι ἱκανὴ νὰ καταρρίψῃ τὰς ἰσχυροτέρας δυνάμεις τοῦ σκότους.

ΔΥΣΚΟΛΙΑΙ ΕΝ ΤΗι ΑΓΙΑι ΓΡΑΦΗ

ὑπὸ Ρ. Α. ΤΟΡΡΕΫ (**R. A. Torrey**)

(ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ)

(συνέχεια)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄

Ποῦ εὗρεν ὁ Κάϊν σύζυγον;

Πανταχοῦ ὅπου καὶ ἂν ἐταξείδευσα καὶ ἔδωκα δημοσίας ὁμιλίας, συνειθίζω εἰς τὸ τέλος ἑκάστης μου ὁμιλίας νὰ προσκαλῶ πάντα τὸν θέλοντα νὰ μοὶ ἀπευ-

θύνη ἐρωτήσεις. Καὶ μία ἀπὸ τὰς συνηθεστέρας ἐρωτήσεις, αἵτινες μοὶ ἀπευθύνονται, εἶναι αὕτη: «Ποῦ εὗρεν ὁ Κάϊν σύζυγον;» Καὶ ἐγνώρισα πολλοὺς νεαροὺς Χριστιανούς, οἵτινες εἶχον σοβαρὰν ἀπορίαν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

Ἐάν τις ὅμως μελετήσῃ μὲ προσοχὴν τὸ σχετικὸν κεφάλαιον, θὰ εὕρῃ ὅτι δὲν ὑπάρχει καμμία δυσκολία. Πολλοὶ ἄπιστοι ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ Βίβλος λέγει ὅτι «ὁ Κάϊν ἐξῆλθεν εἰς τὴν γῆν Νὼδ καὶ ἔλαβεν εἰς ἑαυτὸν γυναῖκα.» Καὶ ποῦ εὑρέθη, λέγουν, ἡ γυνὴ ἐκείνη ἐν τῇ γῇ Νώδ, ἀφοῦ ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὔα ἦσαν οἱ πρῶτοι καὶ μόνοι ἄνθρωποι ἐπὶ τῆς γῆς; Ἄρα ἡ Γραφὴ ἀντιφάσκει πρὸς ἑαυτήν.

Ἀλλ᾽ ἂν στραφῶμεν πρὸς τὸ σχετικὸν χωρίον, θὰ ἴδωμεν ὅτι πολὺ διαφορετικὰ ἐξιστορεῖται τὸ πρᾶγμα. «Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Κάϊν ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου καὶ κατῴκησεν ἐν τῇ γῇ Νώδ, πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἐδέμ. Ἐγνώρισε δὲ ὁ Κάϊν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ συνέλαβε καὶ ἐγέννησε τὸν Ἐνὼχ» (Γενέσ. δ.′ 16, 17). Ἡ λέξις «ἐγνώρισεν» ἐδῶ δὲν σημαίνει «ἔκαμε τὴν γνωριμίαν», ἀλλ᾽ ὅπως εἰς πολλὰ ἄλλα χωρία τῆς Γραφῆς ἀναφέρεται εἰς τὴν τεκνοποιΐαν (πρβλ. Γενέσ. δ.′ 1, Κριτ. ια.′ 39, Α′. Σαμ. α′. 19, Ματθ. α′. 25). Ὁ Κάϊν ἀναμφιβόλως εἶχε σύζυγον πρὶν ἢ μεταβῇ εἰς τὴν γῆν Νώδ, καὶ τὴν παρέλαβε μεθ᾽ ἑαυτοῦ ἐκεῖ.

Ἀλλὰ ποία ἦτο αὕτη καὶ ποῦ τὴν εὗρεν; Ἐκ τῆς Γενέσ. ε.′ 3, 4 μανθάνομεν ὅτι ὁ Ἀδὰμ ἔζησεν 930 ἔτη, καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας. Καὶ δὲν ὑπάρχει λόγος τοῦ νὰ ἀμφιβάλωμεν ὅτι ὁ Κάϊν ἐνυμφεύθη μίαν τῶν θυγατέρων τούτων. Ἀλλὰ τότε θὰ εἴπῃ τις: «Πῶς; Ἐνυμφεύθη τὴν ἀδελφήν του;» Ναί, ἐξ ἀνάγκης. Ἀφοῦ ἐκ τοῦ ἑνὸς Ἀδὰμ θὰ προήρχετο ὁλόκληρον τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἦτο ἀναπόφευκτον οἱ υἱοὶ καὶ θυγατέρες τοῦ Ἀδὰμ νὰ ἀλληλοσυζευχθοῦν, μέχρις ὅτου ἐπληθύνθη ἡ ἀνθρωπότης ἀρκούντως, ὥστε νὰ ἐκλίπῃ ἡ ἀνάγκη αὕτη, ἥτις, ὡς ἀποδεικνύει ἡ ἐπιστήμη, εἶναι καὶ ἐπικίνδυνος διὰ τὴν εὐρωστίαν τοῦ γένους. Διότι ὑπάρχουσι μέρη ἀπόκεντρα καὶ ἀπομεμονωμένα τῆς γῆς, ὅπου οἱ ἄνθρωποι ἐλλείψει συγκοινωνιῶν ἠναγκάσθησαν ἐπὶ γενεᾶς ὁλοκλήρους νὰ συζευγνύωνται ἐντὸς τῶν στενωτάτων βαθμῶν συγγενείας, καὶ τὰ ἀποτελέσματα ὑπῆρξαν καταστρεπτικὰ διὰ τὴν σωματικὴν καὶ διανοητικὴν εὐρωστίαν τῶν τέκνων. Κατὰ τὴν αὐγὴν ὅμως τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας τοιαῦται ἐπιμιξίαι δὲν φαίνονται ὅτι συνωδεύοντο ὑπὸ τοιούτων ἀποτελεσμάτων. Ἀκόμη καὶ ὁ πατριάρχης Ἀβραὰμ ἐνυμφεύθη τὴν ἑτεροθαλῆ αὐτοῦ ἀδελφὴν Σάρραν (Γενέσ. κ.′ 12). Βραδύτερον ὅμως, παρελθούσης τῆς ἀνάγκης τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῆς ἀνθρωπίνης φυλῆς, ὁ Θεὸς ἀπηγόρευσε τὴν συζυγίαν ἀδελφῶν, ἔκτοτε δὲ ὑφίσταται ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη.

Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἠθέλομεν ἀπορρίψει τὴν Γραφικὴν ἀφήγησιν περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ παραδεχθῆ τὴν Δαρβίνειον θεωρίαν τῆς Ἐξελίξεως, τὸ αὐτὸ πρόβλημα θὰ ὑφίστατο, διότι οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι θὰ ἦσαν τέκνα τοῦ αὐτοῦ ζεύγους πιθήκων ἢ πιθηκανθρώπων, ὥστε πάλιν θὰ περιήρχοντο εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ συζευχθῶσιν ἀδελφοί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ′

Ἡ θυσία τοῦ Ἰσαάκ.

Μία τῶν συνηθεστέρων μομφῶν, ἃς οἱ ἄπιστοι ἐπιρρίπτουσι κατὰ τῆς Ἁγ.

Γραφῆς, εἶναι ὅτι αὕτη ἱστορεῖ ὅτι ὁ Θεὸς διέταξε τὸν Ἀβραὰμ νὰ θυσιάσῃ τὸν υἱόν του ὡς ὁλοκαύτωμα. Καὶ διατείνονται ὅτι ἡ Ἁγ. Γραφὴ τοιουτοτρόπως δικαιολογεῖ τὴν ἀποτρόπαιον συνήθειαν τῶν ἀνθρωποθυσιῶν. Πρὸ ὀλίγων δὲ ἐτῶν, ὅτε ἐν Ἀγγλίᾳ παράφρων τις ἔσφαξε τὸν υἱόν του ὡς «θυσίαν πρὸς τὸν Θεόν,» οἱ ἄπιστοι ἠλάλαξαν, ἰσχυριζόμενοι ὅτι ὁ παιδοκτόνος οὗτος ἁπλῶς ἔκαμεν ὅ,τι συνιστᾷ ἡ Γραφὴ διὰ τῆς ἱστορίας τοῦ Ἀβραὰμ καὶ τοῦ Ἰσαάκ. Οὐκ ὀλίγοι δὲ Χριστιανοὶ περιῆλθον εἰς ἀπορίαν καὶ σύγχυσιν ἕνεκα τῆς ἱστορίας ταύτης. Πῶς νὰ λυθῇ ἡ ἀπορία αὕτη;

Ἐν τούτοις, δύναται εὐκόλως νὰ λυθῇ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, καθ' ὃν λύονται αἱ πλεῖσται δυσκολίαι ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ—ἐὰν προσέξωμεν ἀκριβῶς τί λέγει ἡ Γραφὴ περὶ τοῦ πράγματος τούτου. Καὶ θὰ παρατηρήσωμεν ἐν πρώτοις ὅτι ἡ Γραφὴ οὐδαμοῦ λέγει ὅτι ὁ Θεὸς διέταξε τὸν Ἀβραὰμ νὰ φονεύσῃ τὸν Ἰσαάκ. Λέγει ἁπλῶς ὅτι τὸν διέταξε νὰ προσφέρῃ τὸν Ἰσαὰκ ὡς «ὁλοκαύτωμα» (Γενέσ. κβ.' 2). Τὸ δὲ Ἑβραϊκὸν πρωτότυπον τοῦ χωρίου τούτου, κυριολεκτικῶς μεταφραζόμενον, σημαίνει: «ὁ Θεὸς διέταξε τὸν Ἀβραὰμ νὰ ἀναβιβάσῃ τὸν Ἰσαὰκ (ἐπὶ τοῦ βωμοῦ) δι' ὁλοκαύτωμα». Τὸ μόνον λοιπόν, ὅπερ διετάχθη ὁ Ἀβραὰμ νὰ κάμῃ, ἦτο νὰ θέσῃ τὸν Ἰσαὰκ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ὡς «ὁλοκληρωτικὴν προσφορὰν» πρὸς τὸν Θεόν. Ἂν μετὰ τοῦτο θὰ διετάσσετο νὰ τὸν σφάξῃ ἢ ὄχι, ὁ Ἀβραὰμ δὲν ἐγνώριζεν. Ἀλλ' ἡ ἐξέλιξις τοῦ ἐπεισοδίου ἀπέδειξεν ἐκ τῶν ὑστέρων ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἐζήτησε τοῦτο παρ' αὐτοῦ· τοὐναντίον, ἄγγελος Κυρίου ρητῶς ἀπηγόρευσεν εἰς τὸν Ἀβραὰμ «νὰ ἐπιβάλῃ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὸ παιδάριον ἢ νὰ πράξῃ εἰς αὐτὸ μηδὲν» (ἐδάφ. 11). Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐζήτησεν ὁ Θεός, ἦτο ἡ ***προσφορά***, ὄχι ἡ σφαγή, τοῦ Ἰσαάκ. Διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῇ Πρὸς Ἑβρ. ἐπιστολῇ (ια.' 17) λέγεται: «Πίστει ***προσενήνοχεν*** Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ ***προσέφερεν*** ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος».

Ἡ ὅλη λοιπὸν ἀφήγησις οὐδαμῶς νομιμοποιεῖ ἢ συνιστᾷ τὰς ἀνθρωποθυσίας, ἤτοι, τὴν σφαγὴν ἀνθρωπίνων θυμάτων, ἀλλ' ἁπλῶς συνιστᾷ τὴν ὁλοκληρωτικὴν προσφορὰν ἡμῶν αὐτῶν καὶ παντὸς ὅ,τι ἔχομεν ἀγαπητὸν ἐν τῷ κόσμῳ ὡς «θυσίαν ζῶσαν» (Ρωμ. ιβ.' 1). εἰς τὸν Θεόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η.'

Ὁ Θεὸς σκληρύνων τὴν καρδίαν τοῦ Φαραώ.

Τὰ ὅσα λέγει ἡ Ἁγ. Γραφὴ ὡς πρὸς τὴν ἔξοδον τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐξ Αἰγύπτου, καὶ ἰδίως τὸ ὅτι ὁ Θεὸς «ἐσκλήρυνε τὴν καρδίαν τοῦ Φαραώ,» ἐσκανδάλισαν πολλοὺς ἀστηρίκτους Χριστιανοὺς καὶ πολλάκις ἐξεμεταλλεύθησαν ὑπὸ τῶν ἀπίστων εἰς τὰς ἐπιθέσεις των κατὰ τῆς ἱερᾶς Βίβλου. «Ἐάν, λέγουν, ὁ Θεὸς ἐσκλήρυνε τὴν καρδίαν τοῦ Φαραὼ καὶ συνεπῶς ὁ Φαραὼ ἀντεστάθη κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ λαοῦ Αὐτοῦ, τότε ὁ Θεός, καὶ οὐχὶ ὁ Φαραώ, ἦτο ὑπεύθυνος διὰ τὴν ἁμαρτίαν ταύτην, καὶ ἦτο ἑπομένως ἄδικον νὰ τιμωρηθῇ ὁ Φαραὼ διὰ τὴν ἀντίστασίν του ταύτην». Ἀναγινώσκομεν μάλιστα (ἐν Ἐξόδ. δ.' 21) ὅτι ἡ σκλήρυνσις αὕτη τῆς καρδίας τοῦ Φαραὼ ἦτο ἐκ τῶν προτέρων προαποφασισμένη ὑπὸ τοῦ

Θεοῦ: «Ὅταν ὑπάγῃς καὶ ἐπιστρέψῃς εἰς Αἴγυπτον, ἰδὲ νὰ κάμῃς ἔμπροσθεν τοῦ Φαραὼ πάντα τὰ θαυμάσια, τὰ ὁποῖα ἔδωκα εἰς τὴν χεῖρά σου· πλὴν ἐγὼ θέλω σκληρύνει τὴν καρδίαν αὐτοῦ καὶ δὲν θέλει ἐξαποστείλει τὸν λαὸν» (πρβλ. καὶ Ἐξόδ. ζ.' 3, ιδ.' 4).

Ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν περικοπῶν τούτων ἀληθῶς φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως ὡς νὰ ὑπάρχῃ βάσις τις ἐπικρίσεως τῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην. Ἀλλὰ καὶ πάλιν, εὐθὺς ὡς ἐξετάσωμεν ἀκριβῶς τί λέγει ἡ Γραφὴ ὅτι εἶπεν ἢ ἔπραξεν ὁ Θεός, καὶ ὑπὸ ποίας περιστάσεις τὸ εἶπεν ἢ ἔπραξεν, αἴρονται αἱ δυσκολίαι.

Ἐὰν ὁ Θεός, ἔχων ἀπέναντί Του ἄνθρωπον εἰλικρινῶς πρόθυμον νὰ γνωρίσῃ καὶ ἐκτελέσῃ τὸ θέλημά Του, ἤθελε σκληρύνει τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου τούτου, ὥστε νὰ μὴ συμμορφωθῇ πρὸς τὸ θέλημά Του, τοῦτο βεβαίως θὰ ἦτο πρᾶξις ἀδικαιολόγητος. Ὅταν ὅμως ἀναγνώσωμεν μετὰ προσοχῆς ὅλα ὅσα εἶπεν ὁ Θεὸς σχετικὰ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, βλέπομεν ὅτι ἡ ἀνωτέρω μομφὴ καταπίπτει.

Ὁ Φαραὼ δὲν ἦτο ἄνθρωπος ἐμπνεόμενος ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας ἢ προθυμίας τοῦ νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸν Θεόν. Ἡ ὅλη ἀφήγησις ἀρχίζει μὲ ἐνδείξεις ὅτι ὄχι ὁ Θεὸς ἐσκλήρυνε τὴν καρδίαν τοῦ Φαραώ, ἀλλ' ὅτι ὁ Φαραὼ ἐσκλήρυνε τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ καρδίαν. Εἰς τὸ ἀνωτέρω χωρίον (Ἐξόδ. δ.' 21) ἔχομεν μίαν προφητείαν τοῦ Θεοῦ, καλῶς προγνωρίσαντος τὶ θὰ ἔπραττεν ὁ Φαραὼ ἀφ' ἑαυτοῦ. Εἰς ἄλλα χωρία (Ἐξόδ. θ.' 12, κτλ.) ἔχομεν τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς προφητείας ταύτης. Εἰς Ἐξόδ. ε.' 1,2 ἀναγινώσκομεν ὅτι, ὅταν ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἀαρὼν παρουσιάσθησαν ἐνώπιον τοῦ Φαραὼ μὲ τὴν παραγγελίαν τοῦ Ἰεχωβᾶ: «Οὕτω λέγει Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, Ἐξαπόστειλον τὸν λαόν μου, διὰ νὰ ἑορτάσωσιν εἰς ἐμὲ ἐν τῇ ἐρήμῳ», ὁ Φαραὼ ἀπεκρίθη: «Τίς εἶναι ὁ Κύριος, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν φωνὴν θέλω ὑπακούσει, ὥστε νὰ ἐξαποστείλω τὸν Ἰσραήλ; Δὲν γνωρίζω τὸν Κύριον καὶ οὐδὲ τὸν Ἰσραὴλ θέλω ἐξαποστείλει.» Ἐδῶ βλέπομεν τὸν Φαραὼ κατηγορηματικῶς ἀρνούμενον νὰ ὑπακούσῃ ἢ νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸν Θεόν. Αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐσκλήρυνε τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν. Καὶ εὐθὺς ἐξετράπη εἰς ἔτι μεγαλητέραν σκληρότητα κατὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ (Ἐξόδ. ε.' 3—9). Ἐν Ἐξόδ. ζ.' 10—13 βλέπομεν τὸν Μωϋσέα καὶ τὸν Ἀαρὼν ἐμφανιζομένους ἐνώπιον τοῦ Φαραὼ καὶ ποιοῦντας θαυμαστὰ σημεῖα, εἰς ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι ἦσαν ἀπεσταλμένοι τοῦ Ἰεχωβᾶ, ἀλλ' ὁ Φαραὼ δὲν ἤθελε νὰ τοὺς ἀκούσῃ. «Καὶ ἐσκλήρυνεν ὁ Φαραὼ τὴν καρδίαν αὐτοῦ καὶ δὲν εἰσήκουσεν αὐτούς, καθὼς ἐλάλησεν ὁ Κύριος». Βλέπομεν λοιπὸν ὅτι ὁ Φαραὼ ἦτο σκληρὸς τύραννος, ὅστις ἤθελε νὰ κρατήσῃ τὸν λαὸν Ἰσραὴλ ὑπὸ τὸν ζυγόν του τὸν ἀπάνθρωπον. Καὶ ὅταν ὁ Θεός, εἰσακούων τὰς κραυγὰς τοῦ λαοῦ Αὐτοῦ, ἀπέστειλε τὸν Μωϋσέα ὅπως ζητήσῃ παρὰ τοῦ Φαραὼ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, ὁ Φαραὼ ἀλαζονικῶς καὶ σκαιῶς ἠρνήθη καὶ ἔγεινεν ἔτι ὠμότερος καὶ σκληρότερος πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας.

Τότε καὶ μόνον τότε ὁ Θεὸς ἐσκλήρυνε τὴν καρδίαν τοῦ Φαραώ, ὅπως πράττει καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁμαρτωλούς, παραδίδων αὐτοὺς εἰς τὴν πλάνην, τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἀπώλειαν, ὅταν ἐπιμένωσιν εἰς τὴν ἀπείθειαν καὶ ἀσέβειαν

αὐτῶν (Ρωμ. α.′ 24—26, 28, Β.′Θεσσαλ. β.′ 9—12). Τοιαύτη ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ εἶναι μὲν αὐστηρὰ καὶ τραγική, ἀλλ᾽ εἶναι καὶ δικαία.

Ὁ δὲ τρόπος, καθ᾽ ὃν ὁ Θεὸς ἐσκλήρυνε τὴν καρδίαν τοῦ Φαραώ, ἦτο διὰ τῆς παρουσιάσεως πρὸς αὐτὸν διαφόρων ἁπτῶν ἀποδείξεων τῆς ἰδίας Του ὑπάρξεως καὶ παντοδυναμίας καὶ διὰ τῆς ἐξαπολύσεως ἐπ᾽ αὐτὸν διαφόρων πληγῶν ἢ τιμωριῶν. Ἐὰν ὁ Φαραὼ ἀπεδέχετο ὅπως ἔπρεπε τὰς ἀποδείξεις ταύτας τῆς ὑπάρξεως καὶ παντοδυναμίας τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰς πληγάς, μὲ τὰς ὁποίας ὁ Θεὸς τὸν ἐτιμώρησε διὰ τὴν ἀπείθειάν του, θὰ εὕρισκε σωτηρίαν ἀντὶ τῆς καταστροφῆς, ἥτις ἐπῆλθεν ἐπ᾽ αὐτόν. Ἐμμένων ὅμως εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀπιστίας καὶ ἀπειθείας, ἐσκληρύνθη μᾶλλον ὑπὸ τῶν ἐνδείξεων τῆς Θείας δυνάμεως.

Αἱ κρίσεις καὶ τιμωρίαι, ἃς ὁ Θεὸς μᾶς πέμπει, εἶναι ἐνδείξεις τῆς εὐσπλαγχνίας Αὐτοῦ, διότι αὗται πρέπει νὰ μᾶς ὁδηγήσουν εἰς μετάνοιαν καὶ ὑποταγὴν καὶ σωτηρίαν. Ἐὰν ὅμως ἡμεῖς ἀπορρίπτωμεν καὶ περιφρονῶμεν αὐτάς, αἱ τιμωρίαι καὶ παιδεῖαι αὗται μᾶλλον μᾶς σκληρύνουν. Εἰς τοῦτο δὲν πταίει ὁ Θεὸς οὔτε αἱ κρίσεις Αὐτοῦ, ἀλλὰ πταίομεν ἡμεῖς καὶ ἡ στάσις, ἣν λαμβάνομεν ἀπέναντι τῆς ἀληθείας τοῦ Θεοῦ. Τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ εἰς μὲν τοὺς δεχομένους αὐτὸ εἶναι ὀσμὴ ζωῆς διὰ ζωήν, εἰς δὲ τοὺς ἀπορρίπτοντας αὐτὸ ὀσμὴ θανάτου διὰ θάνατον (Β.′ Κορινθ. β.′ 15—16). Δὲν πταίει τὸ μακάριον Εὐαγγέλιον, ὅπερ αὐτὸ καθ᾽ ἑαυτὸ εἶναι «δύναμις Θεοῦ πρὸς σωτηρίαν εἰς πάντα τὸν πιστεύοντα» (Ρωμ. α.′ 16). Πταίει ὁ ἄνθρωπος, ὅστις τὸ ἀπορρίπτει. Αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ὄχι διὰ νὰ κρίνῃ (κατακρίνῃ) τὸν κόσμον, ἀλλὰ διὰ νὰ σωθῇ ὁ κόσμος δι᾽ αὐτοῦ (Ἰωάν. γ.′ 17). Εἰς τὸν μὴ πιστεύοντα ὅμως εἰς Αὐτὸν φέρει κατάκρισιν καὶ αἰώνιον τιμωρίαν (Ἰωάν. γ.′ 18. Ἑβρ. ι.′ 28, 29).

(ἀκολουθεῖ) *Π.Γ.Λ.*

Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΙ Ο ΣΩΚΡΑΤΗΣ

«Τὰ δύο ταῦτα ὀνόματα», λέγει ὁ Γερμανὸς θεολόγος Χάρναx, «ἀντιπροσωπεύουσι τὰς λαμπροτέρας ἀναμνήσεις τῆς ἀνθρωπότητος. Εἰς τὸν Σωκράτην δὲν ἔλαχε θέσις ἐν τῷ ἡρῴῳ τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ᾽ ἡ ἱστορία ἀπέδωκεν αὐτῷ μίαν τιμὴν πολὺ μεγαλητέραν — τὸ νὰ συνδέσῃ τὸ ὄνομά του, ἂν καὶ διὰ μέσου μακροῦ χρονικοῦ διαστήματος, μὲ τὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.» Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Χάρναx ἐκφράζουσι μίαν μεγάλην ἱστορικὴν ἀλήθειαν. Καθ᾽ ὅλους τοὺς αἰῶνας τοῦ Χριστιανισμοῦ, εἰς τοὺς μελετητὰς τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως ἔκαμε βαθεῖαν ἐντύπωσιν ἡ ὁμοιότης ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνομοιότης μεταξὺ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου τοῦ πάντων Ἑλλήνων σοφωτάτου καὶ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Ναζωραίου Ἰησοῦ. Πολλοὶ δὲ κατὰ διαφόρους καιρούς, ὡς ὁ Κλήμης καὶ ὁ Ὠριγένης τὸ πάλαι, ὁ Σλαϊερμάχερ, ὁ Μώρις καὶ ὁ Στάνλεϋ εἰς νεωτέρους χρόνους, προσεπάθησαν νὰ διακρίνωσι πραγματικὴν συγγένειαν μεταξὺ τοῦ εὐγενεστάτου νοὸς τῆς

ἀρχαιότητος καὶ Ἐκείνου, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ « χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως » τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

Εἶναι ἐκ πρώτης ὄψεως παράδοξον ὅτι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος οὐδαμοῦ ἀναφέρει τὸν μέγαν Ἕλληνα διδάσκαλον. Καὶ ὅμως ὁ Ἀπόστολος, γεννηθεὶς ἐν τῇ πόλει τῶν γραμμάτων Ταρσῷ, γνώστης τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ οὐχὶ ἄμοιρος τῆς Ἑλληνικῆς σοφίας, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ἐγνώριζε τὰ περὶ τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου τῶν κλεινῶν Ἀθηνῶν, ὅστις προὐτίμησε τὴν ζωὴν αὐτοῦ νὰ θυσιάσῃ μᾶλλον ἢ τὴν ἀλήθειαν, ἧς ἦτο κῆρυξ καὶ θεματοφύλαξ. Ὅτε δὲ ὁ Παῦλος ἐν Ἀθήναις εὑρισκόμενος «διελέγετο ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας», εἰς τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς μέρος, ἔνθα πέντε αἰῶνας πρότερον ὁ Σωκράτης ἐκήρυξε τὸ ἑαυτοῦ εὐαγγέλιον τῆς αὐτογνωσίας, ἐκεῖ δέ, ὡς ἐκεῖνος, κατηγορήθη ὡς «σπερμολόγος» καὶ «ξένων δαιμονίων καταγγελεύς», θαυμάζομεν ἀληθῶς πῶς ἐν τῇ ἀπολογίᾳ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου ὁ μέγας Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν οὐδεμίαν μνείαν ἐποιήσατο καὶ οὐδένα παραλληλισμὸν ἐξήγαγε ἐκ τῆς θυσίας ἐκείνης τοῦ Σωκράτους ὑπὲρ τῆς ἀληθείας.

Τὴν πρώτην μνείαν τοῦ Σωκράτους εἰς Χριστιανικὸν σύγγραμμα ἀπαντῶμεν εἰς τὴν «Ἀπολογίαν» Ἰουστίνου τοῦ μάρτυρος καὶ φιλοσόφου, ἀκμάσαντος περὶ τὸ 150 μ. *Χρ.* Ἐν τῇ «Ἀπολογίᾳ» ταύτῃ, τὴν ὁποίαν συνέγραψε καὶ ὑπέβαλε πρὸς τοὺς Ρωμαίους αὐτοκράτορας Ἀντωνῖνον Πίον καὶ Μάρκον Αὐρήλιον, ὁ Ἰουστῖνος ὑποδεικνύει τὸν Σωκράτην ὡς ***Χριστιανὸν πρὸ Χριστοῦ***. «Τὰ ἡμέτερα λοιπὸν δόγματα», λέγει, «φανερὰ εἶναι ὡς ἀνώτερα πάσης ἀνθρωπίνης διδασκαλίας... Ἐπειδὴ πᾶν ὅ,τι νομοθέται ἢ φιλόσοφοι ὀρθῶς εἶπον, τοῦτο εἶχον ἐκ μέρους τινὸς τοῦ Λόγου (δηλ. τῆς Θείας σοφίας). Μὴ γνωρίζοντες ὅμως ὁλόκληρον τὸν Λόγον, ὅστις εἶναι ὁ Χριστός, πολλάκις ἀντέφασκον πρὸς ἑαυτούς. Οἱ δὲ πρὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπάρξαντες, ὁσάκις διὰ τοῦ λόγου ἐζήτουν νὰ διδάξωσι καὶ ἀποδείξωσί τι, ἐσύροντο εἰς τὰ δικαστήρια ὡς ἀσεβεῖς καὶ πολυπράγμονες. Αὐτὸς ὁ Σωκράτης, ὁ πάντων αὐτῶν μᾶλλον ζηλωτής, κατηγορήθη ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἐγκλήμασιν, ἐφ' οἷς κατηγορούμεθα καὶ ἡμεῖς. Διότι εἶπον κατ' αὐτοῦ ὅτι καινὰ δαιμόνια εἰσάγει καὶ οὓς ἡ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζει..... Διότι ὁ Σωκράτης ἐγνώριζεν ἐν μέρει τὸν Χριστόν, ὅστις εἶνε ὁ Λόγος ὁ κατοικῶν ἐν παντὶ ἀνθρώπῳ», κτλ. (Ἀπολ. β'. 10).

Τὴν αὐτὴν σκέψιν εὑρίσκομεν κατόπιν καὶ παρὰ τῷ Κλήμεντι τῷ Ἀλεξανδρεῖ ὅστις ἤκμασε περὶ τὰ τέλη τοῦ 2ου αἰῶνος καὶ ὅστις ἦτο βαθὺς μύστης τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων. Ὁ μέγας οὗτος Πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας διετείνετο ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη ἱστορία εἶναι ἑνιαία, ὅπως καὶ ἡ ἀλήθεια εἶναι μία. Ἡ δίψα τῆς σοφίας μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων ὑπῆρξε «παιδαγωγὸς αὐτῶν εἰς Χριστόν», διὰ δὲ τὰ ὑψηλότερα πνεύματα τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, ὡς τὸν Σωκράτη, ἡ φιλοσοφία ἦτο διαθήκη ἐκ Θεοῦ.

Ἡ εὐγενὴς αὕτη ἀντίληψις τοῦ Ἰουστίνου καὶ τοῦ Κλήμεντος ἔκτοτε δὲν ἀπωλέσθη ἐν τῇ Χριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' ἐπανελήφθη ὑπὸ σειρᾶς ὅλης διδασκάλων αὐτῆς. Ὁ Ὠριγένης, ὁ Εὐσέβιος καὶ ὁ Ἀθανάσιος, ὁ Λαμαρτῖνος, ὁ Πρίστλεϋ, ὁ Σλαϊερμάχερ, ὁ Στάνλεϋ, ὁ Φάρραρ, πάντες ᾐσθάνθησαν τὴν ἀλή-

θειαν, ἣν τόσον ὡραῖα ἐκφράζει ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ: «Ὁ Θεός, ὃν ὁ Σωκράτης ἐζήτει καὶ ὃν ὁ Ἰησοῦς ἐφανέρωσε!» Τί δ' ἄλλο εἶναι ἡ ἀλήθεια αὕτη, εἰμὴ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον λέγει περὶ τοῦ Χριστοῦ ὁ Ἰωάννης: «Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον», καὶ τὸ ὁποῖον ἠννόει καὶ ὁ Παῦλος, ὅταν παρίστα τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν θρησκείαν ὡς ψηλάφησιν πρὸς εὕρεσιν τοῦ Θεοῦ: «Ζητεῖν τὸν Κύριον, εἴ ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὕροιεν» (Πράξ. ιζ' 27).

Καὶ ὅμως τὸ νὰ συνταυτίσωμεν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Σωκράτους καὶ τὴν τοῦ Χριστοῦ θὰ ἦτο παρανόησις τῆς ἱστορίας καὶ σύγχυσις τῆς θρησκείας πρὸς τὴν φιλοσοφίαν. Ἐν πρώτοις, ὁ Σωκράτης ἐκάλεσε τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τὴν ***γνῶσιν***, ἐνῷ ὁ Χριστὸς καλεῖ αὐτοὺς πρὸς τὴν ***πίστιν***. Ὁ Σωκράτης ἐδίδασκε τὴν ***αὐτεξέτασιν*** ὡς τὴν βάσιν πάσης σοφίας καὶ ἐπίστευεν ὅτι ὁ γινώσκων ἑαυτὸν θὰ ἔζη ζωὴν ἐνάρετον καὶ ὅτι ἀρετὴ εἶναι γνῶσις. Δυστυχῶς ὅμως ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ γνωρίζομεν ὅτι ἡ ἁμαρτία δὲν εἶναι ἁπλῶς ***ἄγνοια*** τοῦ ἀγαθοῦ οὔτε δύναται νὰ καταπολεμηθῇ διὰ τῆς ***γνώσεως***, ἀλλ' ὅτι λείπει ἀπὸ τὸν ἁμαρτωλὸν ἄνθρωπον ἡ ***θέλησις*** καὶ ἡ ***κλίσις*** πρὸς τὸ ἀγαθόν· ὅτι ὁ φυσικὸς ἄνθρωπος εἶναι «***νεκρὸς*** ἐν τοῖς παραπτώμασι καὶ ταῖς ἁμαρτίαις», ὁ δὲ Χριστὸς ἔρχεται νὰ τῷ δώσῃ ζωὴν καὶ ἀνάστασιν ἐκ τῆς νεκρᾶς ταύτης καταστάσεως. Ὁ Σωκράτης ἐζήτει νὰ καλλιεργήσῃ τὴν ***διάνοιαν*** τοῦ ἀνθρώπου, ὁ Χριστὸς ἀπευθύνεται πρὸς τὴν ***καρδίαν*** αὐτοῦ.

Κατὰ δεύτερον λόγον, ὁ Σωκράτης ἀπηύθυνε τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ μόνον πρὸς τοὺς ἐλευθέρους πολίτας τῆς πατρίδος του. Διὰ τὸν δοῦλον καὶ τὸν ἀλλόφυλον δὲν εἶχεν ἐνδιαφέρον. Ἀλλ' ἡ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ ἀπευθύνεται πρὸς πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. Ἐν Αὐτῷ «οὐκ ἔνι Ἕλλην καὶ Ἰουδαῖος, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος». Εἰς ἅπασαν τὴν ἀνθρωπότητα ὁ Χριστὸς ἤνοιξε πλατεῖαν τὴν θύραν τῆς αἰωνίου ζωῆς, «φωτίσας ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ Εὐαγγελίου» (Β'. Τιμοθ. α'. 10), ἐνῷ ὁ Σωκράτης καίπερ ἔχων ἀμυδράν τινα ἰδέαν περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς, ἐν τούτοις δὲν ὡμίλει μετὰ βεβαιότητος περὶ αὐτῆς. Οὐχί· παρ' ὅλην τὴν εὐγενῆ καὶ ὑψηλόφρονα θυσίαν τοῦ Σωκράτους ὑπὲρ τῆς ἀληθείας, ἣν εἶχεν ἐνστερνισθῆ, ἡ ἀσάλευτος πεποίθησις τῆς ἀθανασίας δὲν προῆλθεν ἀπὸ τὴν φυλακήν, ἐν ᾗ ἀπέθανεν ὁ Σωκράτης, ἀλλ' ἀπὸ τὸ κενὸν Πασχαλινὸν μνημεῖον τοῦ ἀναστάντος Ἰησοῦ.

Τέλος, ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ ὑπῆρξεν ἀπείρως σημαντικώτερος καὶ πολυτιμώτερος διὰ τὸν κόσμον ἢ ὁ θάνατος τοῦ Σωκράτους. Ὁ δεύτερος οὗτος ἀποτελεῖ ἀληθῶς ἓν τῶν εὐγενεστάτων γεγονότων τῆς ἱστορίας· ὁ Σωκράτης ἀπέθανεν ὡς μάρτυς τῆς ἀληθείας, θῦμα τῆς μισαλλοδοξίας καὶ κτηνώδους ἀνελευθεριότητος τῆς ἐποχῆς του. Ἀλλ' ὁ Χριστὸς δὲν ἦτο ἁπλῶς ἓν τῶν πολυαρίθμων θυμάτων ἑνὸς κόσμου πονηροῦ καὶ ἐχθροῦ πρὸς πᾶν τὸ ἀγαθόν. Ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ ἦτο ἱλαστήριος θυσία ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ κόσμου, ἥτις συνεφιλίωσε τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἀφετηρίαν νέας ζωῆς.

Ὁ θάνατος τοῦ Σωκράτους ἐπέσυρε τὸν θαυμασμὸν πάσης γενεᾶς ἀνθρώπων. Ἀλλ' ἡ θυσία τοῦ Γολγοθᾶ ἐπισπᾷ τὴν μετάνοιαν, τὴν κατάνυξιν, τὴν μεταμόρ-

φύσιν τῆς ἀνθρωπίνς ψυχῆς, κινεῖ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν, ἐπιφέρει τὸν ἁγιασμὸν τῶν σκέψεων, λόγων καὶ ἔργων, ἐξεγείρει τὰς εὐγενεστέρας ὁρμὰς τῆς ψυχῆς καὶ κάμνει τὸν ἄνθρωπον ἕτοιμον νὰ θυσιάσῃ τὰ πάντα διὰ τὸν ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν τῆς σωτηρίας αὐτοῦ. Ὁ Ἰησοῦς εἶναι κἄτι περισσότερον ἀπὸ ἕνα (ἔστω καὶ μεγαλετίβολον) Σωκράτην. Εἶναι ὁ Κύριος τῆς ζωῆς καὶ ἡ πηγὴ τῆς ἀγάπης!

Η ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Ἡ Γενικὴ Σύνοδος τοῦ Πανελληνίου Συνδέσμου Εὐαγγελικῶν Ἐκκλησιῶν συνεκροτήθη κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐν Αἰκατερίνῃ, ὡς εἶχεν ἀποφασισθῆ ἐν Ἀθήναις κατὰ τὴν περυσινὴν Σύνοδον.

Αἱ ἐργασίαι τῆς Συνόδου ἤρξαντο διὰ δημοσίας λατρείας τὴν πρωΐαν τῆς 6ης Μαΐου. Ὁ πρόεδρος τῆς ληξάσης Συνοδικῆς περιόδου αἰδ. κ. Π. Γ. Λογγινίδης ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς λατρείας ἐκήρυξε τὴν ἔναρξιν τῆς Γεν. Συνόδου, μεθ' ὃ ὡμίλησε περὶ «Συνεργασίας».

Μετὰ τὴν λατρείαν συνῆλθον ἐπὶ τὸ αὐτὸ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐπὶ μέρος Ἐκκλησιῶν (ποιμένες, περιοδεύοντες ἐργάται, πρεσβύτεροι καὶ λοιποὶ ἀντιπρόσωποι μὴ ὠργανωμένων εἰς ἐκκλησίας ὁμάδων) καὶ προέβησαν εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ νέου προεδρείου, ἐκλεγέντος ὡς προέδρου τοῦ αἰδ. κ. Α. Μιχιτσοπούλου, ὡς γραμματέως δὲ τοῦ αἰδ. κ. Π. Λογγινίδου. Τὴν ἑπομένην ἀνεγνώσθησαν κατὰ σειρὰν αἱ ἐκθέσεις τῶν διαφόρων ἐκκλησιῶν, τῶν περιοδευόντων κηρύκων, καὶ τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς, καθὼς καὶ αἰτήσεις καὶ ἐκθέσεις τῶν ἀνοργανώτων ὁμάδων ἀδελφῶν. Ἡ ἐν γένει κατάστασις τῶν Ἐκκλησιῶν παρουσιάζεται ἀρκούντως ἐνθαρρυντικὴ καὶ ἐξωτερικῶς καὶ ἐσωτερικῶς, δηλ. ὡς πρός τε τὴν πνευματικὴν αὔξησιν καὶ τὸν εἰλικρινῆ ζῆλον πρὸς πληρεστέραν ἐφαρμογὴν τῆς διδασκαλίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ καθημερινῇ ζωῇ. Ἄλλως τε τοῦτο εἶναι τὸ κυριώτερον ζήτημα, εἰς τὸ ὁποῖον πρέπει ἡ Ἐκκλησία νὰ δίδῃ τὴν μεγαλητέραν προσοχὴν αὐτῆς, διότι «αἱ ἡμέραι εἶναι πονηραὶ καὶ ὁ διάβολος ὡς λέων ὠρυόμενος περιέρχεται ζητῶν τίνα νὰ καταπίῃ».

Ζητήματα διάφορα ἀπησχόλησαν τὴν Σύνοδον· τὸ κυριώτερον τούτων ἦτο τὸ τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ὡς νομικοῦ προσώπου δημοσίου δικαίου· ἐφ' οὗ ἐλήφθησαν ἀποφάσεις, ὧν ἡ ἐκτέλεσις ἀνετέθη εἰς τὴν Ἐκτελεστικὴν Ἐπιτροπήν. Ἐπίσης ἀπησχόλησε τὴν Σύνοδον πολὺ τὸ οἰκονομικὸν ζήτημα, ἐλήφθη δὲ ἡ ἀπόφασις ὅπως ἑκάστη τῶν μὴ αὐτοσυντηρήτων Ἐκκλησιῶν ἀναλόγως τῶν πόρων της συνεισφέρῃ ἓν ὡρισμένον ποσοστὸν ἀπέναντι τῶν τρεχουσῶν δαπανῶν αὐτῆς, τὸ δὲ ὑπόλοιπον καλυφθῇ ὑπὸ τοῦ κεντρικοῦ ταμείου τῆς Συνόδου. Τοῦτο

ἴσως φανῇ κάπως βαρύ· ἐν τούτοις πρέπει νὰ κατανοηθῇ ὑπὸ τῶν μελῶν τῶν Ἐκκλησιῶν μας ὅτι ἐν παντὶ οἰκονομικῷ ζητήματι πρέπει κυρίως νὰ στηριχθῶμεν ἐπὶ τῶν ἰδίων ἡμῶν δυνάμεων. Τοῦτο εἶναι καθῆκον καὶ εὐλογία συγχρόνως ὑψίστης σημασίας. Διότι ὁ Θεὸς δίδει τάς τε ὑλικὰς καὶ πνευματικάς του εὐλογίας ἀναλόγως τῆς ἀξίας ἑκάστου, ἀλλὰ καὶ κυρίως ἀναλόγως τῆς προθυμίας ἑκάστου εἰς τὸ νὰ δαπανᾷ καὶ νὰ ἀναλίσκηται διὰ τὴν δόξαν τοῦ Κυρίου, ὅστις Ἑαυτὸν παρέδωκεν εἰς τὸν ἀτιμωτικὸν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ θάνατον, ἵνα ἐν τῷ θανάτῳ Αὐτοῦ ζήσωμεν ἡμεῖς εἰς καινότητα πνεύματος.

Ἕτερον ζήτημα ὑπῆρξεν ἡ πλήρωσις τοῦ κενοῦ ἄμβωνος τῆς μεγαλειτέρας Ἐκκλησίας τῆς Συνόδου — τῆς Ἐκκλησίας Αἰκατερίνης — στερουμένης τακτικοῦ ποιμένος. Τοῦτο ἀπησχόλησεν ἱκανῶς τὴν Σύνοδον. Ἀπεφασίσθη δὲ ὡς μέτρον προσωρινόν, ὅπως ἐκ περιτροπῆς ἑκάστη τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀθηνῶν (Α.′ καὶ Β.′) Ἰωαννίνων καὶ Θεσσαλονίκης, δανείσῃ ἐπὶ δίμηνον τὸν ἑαυτῆς ποιμένα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Αἰκατερίνης. Τοῦτο βεβαίως ἀποτελεῖ μίαν σημαντικὴν θυσίαν δι᾽ ἑκάστην τῶν εἰρημένων τεσσάρων Ἐκκλησιῶν, τὸ νὰ στερηθῇ ἑκάστη αὐτῶν τοῦ ποιμένος καὶ τοῦ κηρύγματος ἐπὶ δίμηνον.

Ἐν τούτοις, πρὸ τῆς μεγάλης ἀνάγκης ἥτις ὑφίσταται ἐν Αἰκατερίνῃ, ἐγένετο δεκτὸν τὸ μέτρον ὡς λύσις προσωρινή, ἡ δὲ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ θὰ ἐξακολουθήσῃ ἐνεργοῦσα, ὅπως ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον εὑρεθῇ κατάλληλος τακτικὸς ποιμὴν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν Αἰκατερίνης.

Ἕτερα ζητήματα ἀπασχολήσαντα τὴν Σύνοδον ἦσαν τὰ σχετικὰ πρὸς τὴν πνευματικὴν παράστασιν τῶν ἐπὶ μέρος Ἐκκλησιῶν, αἵτινες διὰ πάσης προτροπῆς καὶ θυσίας δέον νὰ ἐπαγρυπνῶσιν ἐπὶ τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῶν μελῶν «ἵνα μὴ βλασφημῆται τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου».

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον διωργανώθησαν δημόσιαι διαλέξεις κατὰ πᾶσαν ἑσπέραν μὲ ὡρισμένους ὁμιλητάς, οἵτινες ἐπραγματεύθησαν ζητήματα, ἅτινα εἶχον ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὴν πρακτικὴν Χριστιανικὴν ζωήν. Τὸ βασικὸν θέμα ἦτο «Ὁ Χριστιανὸς ἐν τῷ κόσμῳ», εἰδικὰ δὲ κεφάλαια τοῦ κεντρικοῦ τούτου θέματος ἦσαν: «Ὁ Χριστιανὸς ὡς οἰκογενειάρχης, ὡς μέλος τῆς Ἐκκλησίας, ὡς πολίτης, ὡς στρατιώτης, ὡς μέλος τῆς Κοινωνίας, ὡς ἄνθρωπος τῆς ἀγορᾶς καὶ ὡς ὑπάλληλος».

Δὲν ἔχω δὲ τὴν ἐλαχίστην ἀμφιβολίαν ὅτι τόσον αἱ συνεδριάσεις τῆς Συνόδου, ὅσον καὶ αἱ ὡς ἄνω δημόσιαι διαλέξεις, ἀφῆκαν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ εἰς τοὺς ξένους τὰς ἀρίστας ἐντυπώσεις. Ἰδιαιτέρως ἡ ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας Αἰκατερίνης ἐπιδειχθεῖσα φιλοξενία ὑπερέβη πᾶσαν προσδοκίαν, γνωστοῦ ὄντος ὅτι μόλις πρὸ μικροῦ συνεπήχθη ὁ ἐν Αἰκατερίνῃ Ἑλλ. Εὐαγγελικὸς συνοικισμός, καὶ δὲν ἐπουλώθησαν ἀκόμη αἱ πληγαί, ἃς ἐπροξένησαν εἰς τοὺς πρόσφυγας τούτους ἀδελφοὺς αἱ καταστροφαί, κακουχίαι, στερήσεις καὶ ἄλλαι ἀντίξοοι περιστάσεις, δι᾽ ὧν διῆλθον ἀπὸ τῆς ἐθνικῆς καταστροφῆς καὶ ἐντεῦθεν.

Περὶ τοῦ εὐχαρίστου γεγονότος τῆς ἐγκαινιάσεως τοῦ ναοῦ αὐτῶν θὰ γράψῃ ἄλλος ἀδελφός, Ἐγὼ ἁπλῶς περιορίζομαι εἰς τὸ νὰ τονίσω τὰς ἀνεξαλείπτους ἐντυπώσεις, ἃς ἀφῆκεν εἰς ἅπαντας, ἐντοπίους τε καὶ ξένους, ὅλα ὅσα ἐγένοντο ἐν Αἰκατερίνῃ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Συνόδου. Δὲν θὰ παραλείψω δὲ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ

ταύτη νὰ παρατηρήσω πόσον ἐνθαρρυντικὸν καὶ τονωτικὸν τυγχάνει ἡ συγκρότησις τῆς Συνόδου εἰς διαφόρους ἐκ περιτροπῆς πόλεις. Καὶ αἱ κατὰ τόπους Ἐκκλησίαι, καθὼς καὶ οἱ ἐκ διαφόρων μερῶν προσερχόμενοι ἀντιπρόσωποι, λαμβάνουσιν μεγάλας ἐμπνεύσεις, ἐνισχύσεις καὶ ἐνθαρρύνσεις διὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον ὁ Κύριος ἀνέθηκεν εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀσθενεῖς καὶ ἀδυνάτους, ὡς συνεργοὺς Αὐτοῦ εἰς τὴν ἵδρυσιν τῆς πνευματικῆς Βασιλείας Αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

Κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν τῆς Συνόδου ἐξελέγη ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ διὰ τὸ Συνοδικὸν ἔτος 1926—7, ἀποτελεσθεῖσα ὡς ἑξῆς: Πρόεδρος ὁ αἰδ. κ. Ξενοφῶν Π. Μόσχου, Γραμματεὺς ὁ αἰδ. Π. Λογγινίδης, ταμίας ὁ κ. Σ. Κιτάνου, σύμβουλοι ὁ αἰδ. κ. Α. Μιχιτσόπουλος καὶ ὁ κ. Χ. Σιδηρόπουλος. Ἀπεφασίσθη δὲ ὅπως ἡ προσεχὴς Σύνοδος συνέλθῃ ἐν Ἰωαννίνοις τὴν Παρασκευὴν τῆς Διακαινησίμου τοῦ 1927.

Ἔχομεν δὲ πεποίθησιν ὅτι θὰ φιλοτιμηθῶσιν ἅπασαι αἱ Ἐκκλησίαι νὰ ἐργασθῶσι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο κατὰ δύναμιν καὶ ὑπὲρ δύναμιν διὰ τὴν ἐπικράτησιν τῆς κατὰ Χριστὸν δικαιοσύνης, τῆς εὐσεβείας, τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ κόσμῳ, ὑπὸ τὴν ἔμπνευσιν καὶ ὁδηγίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ὑποσχεθέντος: ὅτι «θέλω εἶσθαι μεθ' ὑμῶν πάσας τὰς ἡμέρας ἕως συντελείας τοῦ αἰῶνος». Εἰς Αὐτὸν ἔστω ἡ δόξα σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι! Ἀμήν.

Π. Γ. Δ.

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΟΥ ΝΑΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ

Ἔργον θαυμαστὸν συνετελέσθη ἀρχομένου τοῦ μηνὸς Μαΐου ἐν Αἰκατερίνῃ τῆς Νοτίου Μακεδονίας. Μὲ τὴν στοργικὴν μέριμναν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, τὴν εὐγενῆ ἀρωγὴν τῆς διευθύνσεως καὶ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Ἐποικισμοῦ καὶ τὴν ἀδελφικὴν ὑποστήριξιν τῶν κατοίκων Αἰκατερίνης ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Προέδρου τῆς Κοινότητος, κατέστη δυνατὸν ἐντὸς διαστήματος μικροτέρου τῶν τριῶν ἐτῶν, οὐ μόνον νὰ συμπηχθῇ ὡραῖος συνοικισμὸς ἐξ 180 περίπου Εὐαγγελικῶν οἰκογενειῶν, προσφύγων τὸ πλεῖστον ἐκ πόλεων τοῦ Πόντου καὶ ὀλίγων τινῶν ἐκ Μαγνησίας τῆς παρὰ τὴν Σμύρνην, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀνεγερθῶσι διὰ τῶν ἀόκνων προσπαθειῶν καὶ μεγίστων θυσιῶν αὐτῶν τούτων τῶν προσφύγων οἰκοδομαὶ ἀναγκαιόταται πρὸς τὴν πνευματικὴν συντήρησιν καὶ ἀνάπτυξιν αὐτῶν—εὐρυχωροτάτη ἐκκλησία καὶ ἀναγνωστήριον ἐν σχέσει πρὸς τὸν Χριστιανικὸν Σύλλογον τῶν Νέων τοῦ συνοικισμοῦ. Ἦτο δὲ μεγάλη ἡ χαρὰ αὐτῶν τε καὶ πάντων ἡμῶν, ὅσοι συνήλθομεν ἐκεῖ ὡς ἀντιπρόσωποι τῶν ἐν Ἑλλάδι ἡνωμένων Εὐαγγελικῶν Ἐκκλησιῶν διὰ τὴν Γ΄ Γενικὴν Σύνοδον τοῦ Συνδέσμου ἡμῶν, ὅτι τὸ κτίριον τῆς ἐκκλησίας ἦτο ἐπαρκῶς κατηρτισμένον ὥστε νὰ τελεσθῶσιν ἐπισήμως καὶ τὰ ἐγκαίνια αὐτοῦ.

Ἡ εὐρύχωρος αὕτη ἐκκλησία, δυναμένη νὰ περιλάβῃ ἀνέτως καθημένους ἄνω τῶν ἑξακοσίων ἀκροατῶν, συμπεπυκνωμένους δὲ καὶ τινας ὀρθίους μέχρι καὶ τῶν

χιλίων, ἔχει καὶ εὐρύχωρον νάρθηκα πρὸ τῆς εἰσόδου κεκοσμημένον διὰ τεσσάρων κτιστῶν κιόνων μετὰ παραστάδων ἑκατέρωθεν καὶ ἀψίδων ἄνωθεν καὶ δυνάμενον νὰ στεγάσῃ ἐν καιρῷ βροχῆς ἢ προφυλάξῃ ἀπὸ τοῦ καυστικοῦ ἡλίου ἑκατοντάδα ἀνθρώπων ἐρχομένων τυχὸν πρὸ τῆς ὥρας τῶν συνάξεων. Ἀπέναντι τῆς ἐκκλησίας τὰ Πιέρια ὄρη—ἡ ἀρχαιοτάτη ἕδρα τῶν Μουσῶν—κλείουσι τὸν ὁρίζοντα· ἀριστερόθεν ὁ γηραιὸς καὶ ἀγάννιφος Ὄλυμπος, ἡ διάσημος κατοικία ἀνυπάρκτων θεῶν, ὑψοῦται μεγαλοπρεπὴς καὶ ἐπιβλητικός, ὄγκος ὀρεινὸς προκαλῶν τὴν ἔξαρσιν τῆς ψυχῆς πρὸς τὸν Παντοδύναμον Ποιητήν. Ὄπισθεν τῆς ἐκκλησίας κεῖται τὸ κτίριον τοῦ Συλλόγου τῶν Νέων, δυνάμενον ἀνέτως νὰ περιλάβῃ πολλὰς δεκάδας ἐξ αὐτῶν· δεξιόθεν δὲ τῆς ἐκκλησίας ἐκτείνεται ἡ πλατεῖα τοῦ συνοικισμοῦ, κεχαραγμένη ἐν εἴδει ὡραίου καὶ ἐκτεταμένου κήπου, μέλλοντος νὰ περιλάβῃ ἀνθῶνας καὶ σκιεροὺς δενδρῶνας· πέραν δὲ τῆς πλατείας μέγα γήπεδον ἐτηρήθη πρὸς ἀνέγερσιν Σχολῆς διὰ τὸν συνοικισμόν.

Ἡ τελετὴ τῶν ἐγκαινίων ὑπῆρξεν ὄντως συγκινητική. Ἄνθρωποι συνηγμένοι ἐκ διαφόρων πόλεων τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ, οἱ πλεῖστοι αὐτῶν ὑποστάντες πρότερον καὶ ἐκ δευτέρου τὸν ἄγριον ἐκεῖνον κατὰ τὸν μέγαν πόλεμον καὶ κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν κατοχὴν «ἐκτοπισμὸν» μετὰ τῆς συμπαρομαρτούσης διαρπαγῆς καὶ τῶν ἀπεριγράπτων καθ' ὁδὸν καὶ ἐν τῇ ἐξορίᾳ πιέσεων, ἤδη δὲ τελείως ἐκπατρισθέντες, οἱ μὲν αὐτῶν μόλις περισώσαντες ποσοστόν τι τῆς περιουσίας των, οἱ δὲ καὶ ὁλοκλήρως ἀπογυμνωθέντες ὑπὸ τῶν ἀδυσωπήτων διωκτῶν, ἠδυνήθησαν τῇ φιλανθρώπῳ ἀρωγῇ τοῦ ἐποικισμοῦ οὐ μόνον νὰ ἀναλάβωσι βαθμηδόν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀποκτήσωσι τὰ ἀπαραίτητα κέντρα πρὸς καλλιέργειαν τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς καὶ κοινωνικῆς αὐτῶν ζωῆς, τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἀναγνωστήριον· καὶ ἰδού, εἶδον τοὺς ἀγῶνας αὐτῶν καὶ τὰς θυσίας στεφόμενα διὰ τῆς σεμνῆς τῶν ἐγκαινίων τελετῆς.

Κατὰ πρόσκλησιν προσῆλθον εἰς τὰ ἐγκαίνια ὁ κ. Πρωτοπαπᾶς ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ Ἐποικισμοῦ Μακεδονίας, ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος κ. Κουρκουμπέτης, τὸ προσωπικὸν τοῦ Γραφείου Ἐποικισμοῦ, ὁ Οἰκονομικὸς Ἔφορος καὶ Ταμίας, ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ὑποκαταστήματος τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης μετὰ τοῦ Γραμματέως αὐτοῦ, δημοσιογράφοι, πρόεδροι καὶ συμβούλια Σωματείων καὶ ἄλλοι τῶν τὰ πρῶτα φερόντων ἐν Αἰκατερίνῃ, σύμπας δὲ ὁ Εὐαγγελικὸς συνοικισμὸς καὶ ἄλλοι πολλοί.

Μετὰ τὴν ἐπίκλησιν τῆς Θείας χάριτος, ὁ χορὸς ἔψαλε τὸν ὕμνον «Ὁ Κύριος ποιμαίνει με» συνοδεύοντος διὰ τοῦ ὀργάνου τοῦ ἐκ Θεσσαλονίκης προσελθόντος ἱεραποστόλου μεταξὺ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἰατροῦ κ. Goldstein. Εἶτα ἐγένετο ὑπὸ τοῦ κ. Χ. Σιδηροπούλου, ἰατροῦ, ἡ ἱστορικὴ ἀφήγησις τοῦ τρόπου, καθ' ὃν συνετελέσθη μέχρι τοῦ σημείου ἐκείνου ἡ οἰκοδομὴ τῆς ἐκκλησίας· ἀκολούθως ἀνεγνώσθη περικοπὴ ἐκ τοῦ Β΄ βιβλίου τῶν Χρονικῶν, περιλαμβάνουσα τὴν προσευχὴν τοῦ Σολομῶντος, καθιεροῦντος τὸν ἐν Ἱερουσαλὴμ ναὸν εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ, εἶτα ἀνεγνώσθη τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως, καὶ ἐπηκολούθησεν ἡ προσλαλιὰ περὶ τοῦ εἰδικοῦ σκοποῦ τῆς συνάξεως ἐκείνης καὶ ἀνεπέμφθη προσευχὴ τῆς καθιερώσεως τῆς οἰκοδομῆς εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Εὐαγγελίου. Μετὰ ταῦτα ἠκολούθησεν κήρυγμα ὑπὸ τοῦ προεδρεύσαντος τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου

κ. Α. Μιχιτσοπούλου, ποιμένος τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἐκκλησίας, ὅστις ἐξήγησε τὴν διαφορὰν μεταξὺ τοῦ ναοῦ τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ τῆς Χριστιανικῆς ἐκκλησίας, καὶ ἐτόνισε τὴν ἀνάγκην τοῦ Εὐαγγελικοῦ κηρύγματος ὡς τοῦ μοναδικοῦ μέσου πρὸς καθοδήγησιν τῶν ἀνθρώπων εἰς τὴν διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀτομικὴν σωτηρίαν καὶ πρὸς ἀνάπτυξιν αὐτῶν εἰς εὐσέβειαν καὶ πᾶσαν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ δρᾶσιν, καὶ ὅτι ἐκ τοιούτων σεσωσμένων ἀνθρώπων ἀποτελεῖται ὁ ἀληθὴς ναὸς τοῦ Θεοῦ.

Ἐψάλη εἶτα ἡ δοξολογία «Τῆς δόξης Σου οἱ λατρευταί,» καὶ ὁ παριστάμενος Ἀμερικανὸς ἱεραπόστολος κ. Brewster ἐπεκαλέσθη τὴν Θείαν εὐλογίαν. Οὕτως ἔληξαν τὰ ἐγκαίνια ἐκκλησιαστικῆς οἰκοδομῆς, ἧς ἡ προσήκουσα χρησιμοποίησις ἀπόκειται εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας Αἰκατερίνης καὶ τοῦ ὑπευθύνου πρεσβυτερίου αὐτῆς.

Μετὰ ταῦτα ἐκλήθησαν οἱ παρόντες νὰ παραστῶσι καὶ εἰς τὴν κατάθεσιν τοῦ θεμελίου λίθου τοῦ σχεδιασθέντος ἤδη Σχολικοῦ οἰκοδομήματος ἐπὶ γηπέδου κειμένου πέραν τῆς δεξιόθεν τῆς ἐκκλησίας ἐκτεινομένης πλατείας.

Ἐκεῖ κατόπιν ἐπεξηγηματικῆς ὁμιλίας τοῦ κ. Χ. Σιδηροπούλου περὶ τῆς ἀξίας καὶ σημασίας τῆς ἐν τῷ σχολείῳ ὑγιοῦς μορφώσεως τῆς νέας γενεᾶς, ὁ πρόεδρος τῆς Κοινότητος Αἰκατερίνης κ. Κουρκουμπέτης κατέβαλεν ἰδίαις χερσὶ τὰ θεμέλια τοῦ μελετωμένου οἰκοδομήματος ὑπὸ τοὺς ἤχους τοῦ ἐθνικοῦ ὕμνου σαλπιζομένου καὶ ὑπὸ πάντων τῶν παρόντων μετ' ἐνθουσιασμοῦ ψαλλομένου.

Μετὰ τὴν λῆξιν καὶ τῆς τελετῆς ταύτης ἐκλήθησαν πάντες εἰς τὸ εὐρύχωρον Ἀναγνωστήριον, ὅπου προσηνέχθη δροσιστικὴ λεμονάδα μετὰ βουτημάτων καὶ διελύθη ἡ ὁμήγυρις, ἣν ἐχαρακτήρισεν ἄδολος χαρὰ καὶ ἀνυπόκριτος ἐκτίμησις τοῦ ἐπιτευχθέντος καλοῦ.

Ξ. Π. Μόσχου.

ΕΚΚΛΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛ. ΕΥΑΓΓ. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ

Ἀγαπητοὶ ἐν Κυρίῳ ἀδελφοί,

Πρὸ 2 ½ ἐτῶν ἐν συνεχείᾳ τῆς πόλεως Αἰκατερίνης, ἐγένετο ἡ σύμπηξις τοῦ ἡμετέρου συνοικισμοῦ Ἑλλήνων Εὐαγγελικῶν προσφύγων, ὅστις ἀποτελεῖται ἐκ ἐκ 200 περίπου οἰκογενειῶν, καταγομένων ἐξ Ὀρδοῦ, Φάτζης, Σεμέν, Πεϊαλάν, Οἰνόης καὶ Ἀμισοῦ τοῦ Πόντου, ἐκ Προύσης, Νικομηδείας, Σμύρνης, Μαγνησίας καὶ λοιπῶν μερῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Αἱ εὐλογίαι, τὰς ὁποίας εἴχομεν παρὰ τοῦ Κυρίου κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, εἶναι πάμπολλαι καὶ μετ' εὐγνωμοσύνης ἀναφέρομεν αὐτάς.

Ἂν καὶ ὅλοι ἤλθομεν ἐδῶ ἐστερημένοι τῶν πάντων, ἐν τούτοις, δόξα τῷ ἁγίῳ Θεῷ, σχεδὸν ὅλοι τώρα ἔχομεν ἰδιοκτήτους οἰκίας πρὸς κατοικίαν, ἀγροὺς

παραχωρηθέντας ἡμῖν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, τινὲς ἐξασκοῦμεν καὶ ἐργασίαν τινά, ἢ τὴν τέχνην μας ἐν τῇ ἀγορᾷ, καὶ μὲ οἰκονομίαν κατέστημεν σχεδὸν αὐτοσυντήρητοι. Μόλις ἐγκατασταθέντες ἐδῶ, ὡς πρῶτον μέλημα καὶ πόθον εἴχομεν τὴν ἀπόκτησιν μιᾶς ἐκκλησίας, καὶ εἰς τοῦτο ὁ Θεὸς μᾶς ὑπεστήριξε θαυμασίως. Πρὸ ἑνὸς ἔτους μὲ ὀλίγιστα ἀνὰ χεῖρας χρήματα, προελθόντα ἐκ συνεισφορᾶς τοῦ τοῦ δεκάτου τῆς πρώτης γεωργικῆς συγκομιδῆς μας, ἐθέσαμεν τὸν θεμέλιον λίθον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ κτιρίου μας καὶ ἐντὸς ἑνὸς ἔτους ὁ Κύριος μᾶς ἐβοήθησε νὰ τελέσωμεν τὰ ἐγκαίνια αὐτοῦ ἐν χαρᾷ καὶ ἀγαλλιάσει. Τὴν 9ην λήγοντος Μαΐου, ἡμέραν Κυριακήν, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς Γεν. Συνόδου τοῦ Πανελλ. Συνδέσμου Εὐαγγελικῶν Ἐκκλησιῶν, ὑπὸ τεσσάρων κεχειροτονημένων ποιμένων ἐτελέσθησαν τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐκκλησίας μας, αὐθημερὸν εἴχομεν τέσσαρας συναθροίσεις μὲ ἀκροατήρια ἄνω τῶν 1500 καὶ ἐτελέσαμεν τὸ Δεῖπνον τοῦ Κυρίου μὲ 240 κοινωνὰ μέλη, ἐξ ὧν τὰ 32 νέα, δι᾿ ὁμολογίας ἑνωθέντα.

Μεγάλη ὑπῆρξεν ἡ χαρὰ ὅλων μας διὰ τὰς εὐλογίας τοῦ Κυρίου, τὰς ὁποίας εἴδομεν τὴν ἡμέραν ἐκείνην.

Ἀμέσως μετὰ τὰ ἐγκαίνια, εἴχομεν ἄλλην ἐπίσης ἱερὰν τελετήν. Ἐπὶ τῆς αὐτῆς πλατείας ἐν τῷ μέσῳ τοῦ συνοικισμοῦ καὶ εἰς ἀπόστασιν 100 μέτρων ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, ὑπὸ τοὺς ἤχους τῶν σαλπίγγων, ἐνῷ ὁ χορὸς τῆς ἐκκλησίας ἔψαλλε τὸν Ἐθνικόν μας ὕμνον, ὁ κ. Δήμαρχος Αἰκατερίνης, κατέθηκε τὸν θεμέλιον λίθον τῶν ἐκπαιδευτηρίων μας, ἀμέσως δὲ μετὰ τοῦτο, προσκληθέντες μετέβημεν εἰς τὸ ἐπὶ τῆς αὐτῆς πλατείας «Ἀναγνωστήριον τοῦ Χριστ. Συλλόγου τῶν Νέων» ὅστις ἐγκαινιάζων τὸ νέον αὐτοῦ γραφεῖον καὶ ἀναγνωστήριον προσέφερεν εἰς τοὺς ὑπερχιλίους φίλους καὶ ἐπισκέπτας μας λεμονάδαν καὶ γλυκύσματα.

Ὡς ἀνεφέραμεν, τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ ἠρχίσαμεν μὲ 20,000 μόνον δραχμάς· ἄλλας 22,000 εἰσεπράξαμεν κατὰ τὴν κατάθεσιν τοῦ θεμελίου λίθου, 25,000 προσέφερεν ὁ Σύλλογος τῶν Κυριῶν τῆς Ἐκκλησίας μας, ἐξ ἰδίων συνεισφορῶν καὶ ἐράνων καὶ συνδρομῶν μελῶν καὶ φίλων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, πλὴν τούτων εἴχομεν 35,000 δρ. ἐκ βοηθημάτων ἀπὸ διαφόρους φίλους καὶ ἀδελφοὺς ἐξ Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς· 80,000 δρ. ὑλικὰ μᾶς παρεχωρήθησαν ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴν Ἀποκαταστάσεως Προσφύγων· συνήψαμεν δάνειον 125,000 δραχμῶν καὶ οὕτως ἐξηκολουθήσαμεν τὴν οἰκοδομὴν ἄνευ διακοπῆς, ἵνα τὴν φέρωμεν εἰς οἵαν εὑρίσκεται κατάστασιν, χρησιμοποιήσιμον ἔστω καὶ ἐν ἡμιτελείᾳ. Πρὸς πλήρη ἀποπεράτωσιν τοῦ κτιρίου μένουσιν ἀκόμη ἡ ὀροφή, τὸ πάτωμα, τὸ ἐξωτερικὸν ἀσβέστωμα, ἡ βαφή, θρανία τινά, τὰ χρειώδη πρὸς φωτισμὸν καὶ θέρμανσιν καὶ ἓν ὄργανον διὰ τὴν ψαλμῳδίαν. Δι᾿ αὐτὰ ὑπολογίζεται δαπάνη 150 000 περίπου δραχμῶν, καὶ τότε τὸ ὅλον οἰκοδόμημα θὰ μᾶς κοστίσῃ περὶ τὰς 450 χιλ. δραχμῶν. Ἔχει μῆκος 26 μέτρων καὶ πλάτος 16, καὶ χωρεῖ ἄνω τῶν χιλίων ἀκροατῶν.

Τὸ σχολικὸν κτίριον, τοῦ ὁποίου κατεθέσαμεν τὸν θεμέλιον λίθον, θὰ ἔχῃ μῆκος 32 καὶ πλάτος 22 μέτρων, θὰ γίνῃ διώροφον καὶ ἡ πρὸς τοῦτο δαπάνη ὑπελογίσθη εἰς ἓν ἑκατομμύριον δραχμῶν. Τὸ ποσὸν τοῦτο, γνωρίζομεν καλῶς, εἶναι λίαν δυσανάλογον πρὸς τὰ προσφυγικὰ οἰκονομικά μας, ἀλλ᾿ ἀρχίζομεν τὸ τὸ ἔργον μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ Θεός, ὁ βοηθήσας ἡμᾶς νὰ ἀρχίσωμεν μὲ 20

χιλ. δρ. τὸ ἐκκλησιαστικὸν κτίριον καὶ ἐντὸς ἑνὸς ἔτους νὰ τελέσωμεν τὰ ἐγκαίνιά του, Αὐτὸς θὰ μᾶς βοηθήσῃ διὰ τῶν ἁπανταχοῦ δούλων Του, νὰ ἀνεγείρωμεν καὶ τὰ σχολεῖά μας, διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν παιδίων τῆς Ἐκκλησίας μας.

Διὰ τοῦτο κάμνομεν ἔκκλησιν πρὸς τοὺς ἁπανταχοῦ ἀδελφοὺς καὶ φίλους τοῦ ἔργου τοῦ Κυρίου ὅπως συνδράμωσιν ἡμᾶς κατὰ δύναμιν ἕκαστος, ἔστω καὶ τὸν ὀβολὸν τῆς χήρας.

Πᾶσα συνδρομὴ προωρισμένη «*διὰ τὴν ἐκκλησίαν Αἰκατερίνης*» ἢ «*διὰ τὸ σχολεῖον Αἰκατερίνης*» παρακαλοῦμεν νὰ ἀποσταλῇ ἐπ᾽ ὀνόματι τοῦ αἰδεσίμου κ. Πολυκάρπου Λογγινίδου, γραμματέως τοῦ Πανελληνίου Συνδέσμου Εὐαγγελικῶν Ἐκκλησιῶν, Λεωφ. Ἀμαλίας 50 Ἀθήνας.

Εὐχαριστοῦντες ὁλοψύχως, παρακαλοῦμεν, ὅπως ἀνακοινώσητε τὸ περιεχόμενον τῆς παρούσης καὶ εἰς ἄλλους φίλους σας, προθύμους νὰ συνδράμωσιν εἴτε τὴν ἐκκλησίαν εἴτε τὰ σχολεῖα μας.

Ἐπὶ τούτοις διατελοῦμεν μὲ πολλὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην
Τὸ Πρεσβυτέριον τῆς ἐν Αἰκατερίνῃ Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας
καὶ κατ᾽ ἀπόφασιν καὶ ἐντολὴν αὐτοῦ ὁ προεδρεύων
ΧΑΡ. Δ. ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΣ (ἰατρός)

Ο ΥΙΟΣ ΤΟΥ ΟΠΛΟΠΟΙΟΥ

Ὑπὸ WILLIAM O. STODDARD

Διήγημα τοῦ ἔτους 30 μ. Χρ.

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 16ον

Ἡ ἐξηραμένη χεὶρ τοῦ Ἔσδρα.

(συνέχεια)

Ὁ Ἰησοῦς περιέβλεψε πρὸς ἕνα ἕκαστον τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Ραββῖνος Ἰσαάκ. Τὸ βλέμμα του ἦτο πλῆρες ὑπομονῆς ἀλλὰ καὶ αὐστηρόν. Καὶ ἠρώτησεν:

— «Ἐπιτρέπεται νὰ ἀγαθοποιήσῃ κανεὶς κατὰ τὸ Σάββατον ἢ νὰ κακοποιήσῃ; νὰ σώσῃ ψυχὴν ἢ νὰ καταστρέψῃ αὐτήν;»

Οὐδεμία φωνὴ ἔδωκε τὴν ἀπάντησιν. Τί νὰ εἴπουν; Ἦτο ὅμως φανερόν, ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἦσαν τόσον περισσότερον ἐξωργισμένοι, ὅσον εὑρίσκοντο εἰς ἀδυναμίαν ἀπαντήσεως.

Τότε ὁ Ἰησοῦς, ἀφοῦ ἐκύτταξεν αὐτοὺς μετ᾽ ἀγανακτήσεως διὰ τὴν πώρωσιν αὐτῶν, ἐστράφη πάλιν πρὸς τὸν ὁπλοποιόν, καὶ εἶπεν·

— «Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου!»

Ἀμέσως ὁ στιβαρὸς βραχίων ὑψώθη καὶ ὁ Ἔσδρας ᾐσθάνθη ἰσχυρὰν ἀνατρι-

χίασιν νὰ συγκλονίζῃ ὁλόκληρον τὸ σῶμά του. Εἰς κάθε μῦν καὶ κάθε φλέβα τῆς ἐξηραμένης χειρὸς ἔσφυζε καὶ ἔπαλλε νέον αἷμα καὶ νέα ζωή. Ὁ Κύριλλος ἐπλησίασε τὸν πατέρα του, τὸν ἐνηγκαλίσθη καὶ ἐξερράγη εἰς δάκρυα χαρᾶς.

— «Ἀποκατεστάθη ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη!» ἐφώναξε μεταξὺ τῶν λυγμῶν του, καθὼς ὁ Ἔσδρας ἐστράφη πρὸς τὸ ἀκροατήριον καὶ ἐπεδείκνυε μὲ κινήσεις τὴν θεραπευθεῖσαν χεῖρά του. Καὶ μεγάλη βοὴ ἠγέρθη ἐν τῇ συναγωγῇ ἐπὶ τῷ θαύματι τούτῳ καὶ πολλοὶ ἐδόξαζον τὸν Θεόν· ἀλλ' οἱ Φαρισαῖοι καὶ μετ' αὐτῶν ὁ Ραββῖνος Ἰσαὰκ ἐξῆλθον ἔξω μὲ ἐπιδεικτικὴν περιφρόνησιν.

— «Ὁ λαὸς ἐδῶ εἶναι μαζύ του», εἶπεν ὁ Ἰσαὰκ πρὸς τοὺς συναδέλφους του· «ὅλος ὁ ὄχλος τὸν θεωρεῖ ὡς προφήτην. Ἀκόμη καὶ ὁ Ρωμαῖος ἑκατόνταρχος τῆς φρουρᾶς εἶναι φίλος του. Πρέπει νὰ ἀποσυρθῶμεν κάπου πρὸς σύσκεψιν, διότι ἐβεβήλωσε τὸ Σάββατον! Θέτει τὸν ἑαυτόν του ὑπεράνω τοῦ Νόμου! Διὰ τοῦ Βεελζεβοὺλ ἐνεργεῖ τὰ θαύματά του!» Καὶ ὑπῆγον εἰς μίαν οἰκίαν διὰ νὰ συμβουλευθῶσιν ἐναντίον τοῦ Ἰησοῦ.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶχεν ἐξέλθει τῆς Συναγωγῆς, περικυκλωμένος ἀπὸ τὸ πλῆθος. Μέσα εἰς τὸν συνωστισμόν, ὁ Ἔσδρας, ἀφοῦ ἐφίλησε τὸ ἄκρον τοῦ ἱματίου τοῦ Διδασκάλου, παρεσύρθη μὲ τὸν υἱόν του μακρὰν τοῦ Ἰησοῦ, πρὸς τὸν ὁποῖον τώρα ἔτρεχον πανταχόθεν οἱ ἄρρωστοι καὶ πάσχοντες ἐκ παντοίων παθήσεων. Συνάμα καὶ ἡ Εὐνίκη εἶχε κατορθώσει νὰ κατέλθῃ ἀπὸ τὸν γυναικωνίτην καὶ νὰ διασχίσῃ τὸ ἔξω τῆς συναγωγῆς πλῆθος, ζητοῦσα τὸν πατέρα καὶ ἀδελφόν της. Ἐπὶ τέλους τοὺς εὗρεν εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν τῆς συναγωγῆς, ἱσταμένους εἰς τὴν σκιὰν μιᾶς οἰκίας. Ἡ κόρη ἔσπευσε νὰ ριφθῇ εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ πατρός, κλαίουσα μὲ ἀπερίγραπτον συγκίνησιν, διὰ τὴν διπλῆν χαρὰν τῆς συναντήσεως καὶ τῆς θεραπείας τοῦ γονέως, τὸν ὁποῖον τρυφερῶς ἠγάπα.

— «Παιδιά μου!» εἶπεν ὁ Ἔσδρας, ἀφοῦ κατεφίλησε τὴν κόρην του, «τὸν εὗρηκα! Ναί, αὐτὸς εἶναι ὁ Βασιλεύς, ὁ Μεσσίας! Ἐπλησίασεν ἡ εὐλογημένη ὥρα! Εἰδοποιήθη καὶ ὁ Ἰωάννης εἰς τὴν φυλακήν!»

— «Ὡμίλησες μαζύ του;» ἠρώτησεν ὁ Κύριλλος.

— «Ναί,» ἀπεκρίθη ὁ Ἔσδρας, «δὲν ἐνθυμοῦμαι ἀκριβῶς μὲ ποίας λέξεις, διότι εὑρέθην εἰς παραζάλην. Ἐνθυμοῦμαι μόνον ὅτι μοῦ ἀπήντησε μὲ τὰς λέξεις ***«Μετ' ὀλίγον!»***

— «Μετ' ὀλίγον; Τί σημαίνει αὐτό;» εἶπεν ὁ Κύριλλος ζωηρῶς.

— «Δὲν ἠξεύρω. Ἐκεῖνος ἠξεύρει καὶ θὰ μᾶς εἰδοποιήσῃ. Ἐγὼ ὅμως δὲν ἐμπορῶ νὰ μείνω ἐδῶ πέραν τῆς σήμερον. Σεῖς θὰ μείνετε ἐδῶ δι' ὀλίγον καιρόν, διὰ νὰ ἦσθε κοντὰ εἰς τὸν Βασιλέα. Ἐγὼ ὅμως πρέπει νὰ φύγω, διὰ νὰ ἀρχίσω τὸ ἔργον τῆς προετοιμασίας. Πολλὰ ξίφη πρέπει ἡ θεραπευθεῖσα αὐτὴ χεὶρ νὰ σφυρηλατήσῃ, διὰ νὰ ἐξοπλίσωμεν τὴν πρώτην λεγεῶνα τοῦ Βασιλέως μας, ἡ ὁποία θὰ κυριεύσῃ τὸ μεγάλον ὁπλοστάσιον τοῦ Πύργου τοῦ Ἡρώδου εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ ἀπ' ἐκεῖ νὰ ἐξοπλισθῇ μέγας στρατὸς διὰ τὴν ἵδρυσιν τῆς Βασιλείας τοῦ Μεσσίου μας. Καὶ ἐπίσης πρέπει νὰ πηγαίνω νὰ δείξω αὐτὴν τὴν χεῖρα εἰς ὅλους τοὺς ἀδελφούς, οἱ ὁποῖοι κρύπτονται εἰς τὴν ἔρημον τῆς Ἰουδαίας, περιμένοντες τὴν Βασιλείαν.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 17ον

Ἡ μεγάλη ἄγρα τῶν ἰχθύων.

Ὁ Ἔσδρας καὶ τὰ τέκνα του διῆλθον τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἡμέρας ἐκείνης τοῦ Σαββάτου συνομιλοῦντες περὶ τῶν τελευταίων συμβάντων καὶ σχεδιάζοντες διὰ τὸ μέλλον. Ὁ θεραπευθεὶς ὁπλοποιὸς ἤκουσε μὲ ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον τὰ ὅσα ὁ Κύριλλος καὶ ἡ Εὐνίκη εἶχον νὰ τῷ διηγηθοῦν περὶ τῶν ἔργων καὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ.

—«Εἶναι ἀληθῶς υἱὸς Δαβίδ!» ἀνεφώνησεν ἐπὶ τέλους ὁ Ἔσδρας· «καὶ ἐγὼ καὶ σύ, Κύριλλε, πρέπει νὰ τὸν ἀκολουθήσωμεν. Πρέπει νὰ εἴμεθα ἕτοιμοι. Δοξάζω τὸν Θεόν, ὅτι πάλιν ἠμπορῶ νὰ ἐργασθῶ τὴν τέχνην μου. Σὺ ἐμεγάλωσες τώρα, καὶ ἐμελέτησες τὰ ὅπλα τῶν Ρωμαίων στρατιωτῶν. Πρέπει ὅμως νὰ τελειοποιηθῇς εἰς τὴν στρατιωτικὴν τέχνην, ὥστε νὰ ἀναδειχθῇς παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ Βασιλέως».

Ἀργὰ τὸ ἑσπέρας ἐχωρίσθησαν, καὶ ὁ Ἔσδρας ὑπῆγε νὰ κοιμηθῇ εἰς τὴν οἰκίαν ἑνὸς φίλου τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου. Ἔμειναν ὅμως σύμφωνοι νὰ συναντηθοῦν πάλιν λίαν πρωῒ κάτω πλησίον τῆς λίμνης, διότι διεδόθη ὅτι ὁ Διδάσκαλος ἐκεῖ θὰ προσήρχετο διὰ νὰ διδάξῃ τὸν λαόν.

Τὸ πρωΐ, πρὶν ἢ ἔτι ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος, μέγα πλῆθος εὑρέθη συγκεντρωμένον παρὰ τὴν ὄχθην τῆς λίμνης. Μετ' ὀλίγον ἐφάνη ἐρχόμενος ὁ Ἰησοῦς μὲ τοὺς μαθητάς Του, καὶ εὐθὺς τὸ πλῆθος τὸν περιεκύκλωσε τόσον ἀσφυκτικῶς, ὥστε ὁ Ἰησοῦς ἠναγκάσθη νὰ ἐμβῇ εἰς τὸ πλοιάριον τοῦ Σίμωνος Πέτρου, τὸ ὁποῖον ἔπειτα ἀπεμακρύνθη ὀλίγας ὀργυιὰς ἀπὸ τὴν ξηρὰν καὶ ἔρριψε τὴν ἄγκυράν του. Καὶ ἐκεῖ καθήμενος εἰς τὴν πρύμναν τοῦ πλοιαρίου ὁ Ἰησοῦς ἤρχισε τὴν διδασκαλίαν του πρὸς τὰ πλήθη, τὰ ὁποῖα ἦσαν συνηθροισμένα ἐπὶ τῆς ἀμφιθεατρικῶς ὑψουμένης παραλίας, ὥστε ὅλοι ἠδύναντο ἀνέτως καὶ νὰ βλέπουν καὶ νὰ ἀκούουν τὸν Διδάσκαλον. Καὶ τί διδασκαλία ἦτο αὐτή! Αἱ ὡραῖαι παραβολαὶ διεδέχοντο ἡ μία τὴν ἄλλην, περιέχουσαι ἠθικὰ μαθήματα καὶ παραγγέλματα, ὁποῖα ὄχι μόνον τὸ ἁπλοϊκὸν ἐκεῖνο πλῆθος τῶν Γαλιλαίων, ἀλλ' οὐδ' ὁ κόσμος ὁλόκληρος δὲν εἶχεν ἀκούσει ἕως τότε. «Οὐδέποτε ἄνθρωπος ἐλάλησεν οὕτω!»

Μετὰ πολλὴν ὥραν ἔληξεν ἡ διδασκαλία καὶ ὁ Ἰησοῦς στραφεὶς πρὸς τὸν Σίμωνα, εἶπεν:

—«Ἐπανάγαγε τὸ πλοῖον πάλιν εἰς τὰ βαθέα καὶ ρίψατε τὰ δίκτυά σας διὰ νὰ ψαρεύσητε!»

—«Διδάσκαλε», ἀπήντησεν ὁ Σίμων, «ὅλην τὴν νύκτα ἐκοπιάσαμεν μὲ τὰ δίκτυα καὶ δὲν ἐπιάσαμεν τίποτε. Ἐν τούτοις, ἀφοῦ τὸ λέγεις ἐσύ, θὰ ὑπακούσωμεν».

Καὶ ἀμέσως μὲ τὴν βοήθειαν τῶν συντρόφων του, ὁ Σίμων ἐσήκωσε τὴν ἄγκυραν καὶ μὲ τὰ μεγάλα κωπία τὸ πλοῖον ἤρχισε νὰ ἀπομακρύνεται πρὸς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος. Μετ' ὀλίγον ἔρριψαν τὸ μέγα δίκτυον. Καὶ εὐθὺς οἱ ἐν τῷ πλοίῳ ἤρχισαν νὰ φωνάζουν καὶ νὰ χειρονομοῦν πρὸς τοὺς ἐπὶ τῆς ξηρᾶς συναδέλφους των.

—«Κύτταξε, πάτερ μου!» ἐφώναξε τότε ὁ Κύριλλος, «ἔπιασαν πολλὰ ψάρια καὶ δὲν ἠμποροῦν νὰ σύρουν τὸ δίκτυον, ὥστε καλοῦν τοὺς ἄλλους εἰς βοήθειαν.

Ἔλα γρήγορα νὰ ἐμβῶμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Ἰωάννου, διὰ νὰ ἴδωμεν καὶ ἡμεῖς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα!»

Καὶ τρέχοντες ὁ Ἔσδρας καὶ ὁ Κύριλλος μόλις ἐπρόφθασαν νὰ πηδήσουν εἰς τὸ πλοιάριον τῶν ἀδελφῶν Ἰωάννου καὶ Ἰακώβου, τὸ ὁποῖον ἀμέσως ἔσπευσε πρὸς βοήθειαν τοῦ Σίμωνος. Μὲ τὴν ἐπικουρίαν καὶ τοῦ δευτέρου πλοιαρίου, τὸ δίκτυον, τὸ ὁποῖον ἦτο τόσον γεμάτον ἀπὸ ὀψάρια, ὥστε ἐσχίζετο, κατωρθώθη νὰ ἀνασυρθῇ ἐν μέρει, καὶ οἱ ἁλιεῖς μὲ τὰς χεῖράς των νὰ τὸ ἀδειάζουν, ρίπτοντες τὰ ὀψάρια εἰς τὰ πλοιάρια, ἕως οὗ ἐγέμισαν καὶ τὰ δύο πλοιάρια τόσον πολύ, ὥστε ἐκινδύνευον νὰ βυθισθοῦν.

Τότε ὁ Σίμων ἐγονυπέτησεν ἐνώπιον τοῦ Ἰησοῦ λέγων·

—«Ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, Κύριε, διότι εἶμαι ἄνθρωπος ἁμαρτωλός!»

Οἱ ἄλλοι ἁλιεῖς ἔμειναν ἄφωνοι, διότι ἔκπληξις κατέλαβεν ὅλους διὰ τὴν πρωτοφανῆ αὐτὴν ἄγραν τῶν ὀψαρίων. Καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς σιωπῆς ταύτης ὅλοι ἤκουσαν τὴν ἤρεμον ἀπάντησιν τοῦ Ἰησοῦ·

—«Μὴ φοβοῦ! Ἀπὸ σήμερον θὰ ἁλιεύῃς ἀνθρώπους!»

Τότε τὰ δύο πλοιάρια ἐρρυμούλκησαν τὸ δίκτυον πρὸς τὴν ξηράν. Καὶ ἐκεῖ ὁ Σίμων, ὁ Ἰωάννης καὶ ὁ Ἰάκωβος ἀφῆκαν καὶ πλοιάρια καὶ δίκτυα καὶ ὀψάρια καὶ ἠκολούθησαν τὸν Διδάσκαλον, ἀνελθόντες εἰς Καπερναούμ.

Ἀργὰ τὴν ἰδίαν νύκτα ὁ Ἔσδρας, ἀφοῦ κατεφίλησε τὴν Εὐνίκην, ἐξῆλθε τῆς Καπερναοὺμ πρὸς νότον καὶ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τὴν κωμόπολιν, ἐστάθη καὶ ἀπεχαιρέτησε τὸν υἱόν του.

—«Ἔμαθον ἀπόψε ὅτι διετάχθη ἡ σύλληψίς μου, καὶ ἂν μὲ πιάσουν, αὐτὴν τὴν φορὰν δὲν θὰ γλυτώσω. Κι' ἂν ἀκόμη δὲν μὲ φονεύσουν, θὰ μὲ στείλουν νὰ γίνω κωπηλάτης εἰς τὰς τριήρεις, καὶ τοῦτο θὰ ἦναι χειρότερον καὶ τοῦ θανάτου».

—«Μᾶς μεταχειρίζονται ὡς κτήνη,» εἶπεν ὁ Κύριλλος· «πότε ἐπὶ τέλους θὰ ἀξιωθῶμεν νὰ τοὺς ἐκδιώξωμεν ἀπὸ τὴν πατρίδα μας;»

—«Θὰ ἔλθῃ, παιδί μου, αὐτὴ ἡ εὐλογημένη ἡμέρα. Μὴ ἀμφιβάλλῃς. Ὁ Βασιλεύς μας ἐφάνη ἤδη καὶ εἶπε, 'Μετ' ὀλίγον.', Ὥστε ἡμεῖς πρέπει νὰ ἤμεθα ἕτοιμοι, εἰς οἱανδήποτε ὥραν δώσῃ τὴν διαταγήν, νὰ δράσωμεν. Λοιπόν, καὶ σὺ νὰ ἦσαι ἕτοιμος, υἱέ μου, καὶ ὡς καλὸς στρατιώτης τοῦ Βασιλέως, νὰ περιμένῃς ἕως οὗ λάβῃς τὰς διαταγάς Του!»

Καὶ ταῦτα εἰπών, ἠσπάσθη τὸν Κύριλλον, καὶ ἐξηφανίσθη εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτός, βαδίζων ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἥτις θὰ τὸν ἔφερε πρὸς τὸν Ἰορδάνην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 18ον

Ἡ τρικυμία.

Παρῆλθον ἑβδομάδες τινές, καθ' ἃς ὁ Ἰησοῦς περιώδευσε τὰς κώμας καὶ τὰ χωρία τῆς Γαλιλαίας. Ἐπὶ τέλους, ἦλθεν ἡ εἴδησις ὅτι ἔρχεται πάλιν πρὸς τὴν Καπερναούμ, καὶ ἀμέσως ἤρχισαν καὶ πάλιν, ἀπὸ ὅλην τὴν περίχωρον, νὰ συρρέουν τὰ πλήθη τῶν ἀσθενῶν, ποθούντων θεραπείαν, καὶ τῶν ὑγιῶν, διψώντων διδασκαλίαν. Καὶ πάλιν οἱ ἐχθροὶ καὶ συκοφάνται τοῦ Ναζωραίου ἤρχισαν νὰ

κάμνουν προπαγάνδαν έναντίον του μεταξύ τοῦ λαοῦ, διακηρύττοντες ὅτι ἐν Ἱερουσαλὴμ οἱ σοφοὶ νομοδιδάσκαλοι καὶ ἀρχιερεῖς τὸν ἐθεώρουν ὡς ἀγύρτην καὶ ὄργανον τοῦ Βεελζεβούλ.

Ὅταν ἔφθασεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰς ὄχθας τῆς Τιβεριάδος λίμνης, εὗρεν ἐκεῖ συνηγμένον τόσον πλῆθος, καὶ τοσοῦτον συνωστισμόν, ὥστε ἀφοῦ ἐπὶ ὁλόκληρον ἡμέραν ἐδίδαξε καὶ ἐθεράπευσε, τὸ ἑσπέρας ᾐσθάνθη κάματον, καὶ εἶπε πρὸς τοὺς μαθητάς του·

—«Ἂς περάσωμεν εἰς τὴν ἀπέναντι παραλίαν».

Τότε ὁ Σίμων, ἰδὼν τὸν Κύριλλον μέσα εἰς τὸ πλῆθος, τῷ ἔκαμε νεῦμα νὰ πλησιάσῃ, καὶ τῷ ἐψιθύρισεν ἰδιαιτέρως·

—«Πήγαινε νὰ εὕρῃς τὸ πλοιάριόν μου καὶ ἑτοίμασέ το, ὥστε μόλις ἔλθωμεν, νὰ ἐμβῶμεν καὶ νὰ φύγωμεν. Ὁ Διδάσκαλος ἐξηντλήθη καὶ πρέπει νὰ ἀναπαυθῇ. Ἂν διανυκτερεύσωμεν εἰς τὴν Καπερναούμ, δὲν θὰ εὕρῃ οὔτε μιᾶς στιγμῆς ἡσυχίαν!»

Ὁ Κύριλλος ἔσπευσε νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἐντολήν, ὡς ὑπηρεσίαν πρὸς τὸν ἀγαπητὸν Βασιλέα του. Εὗρε τὸ πλοιάριον χωρὶς κόπον, καὶ ἀφοῦ τὸ ἐκαθάρισε καὶ ἐτακτοποίησε, τὸ ἔφερε πλησίον εἰς ἕνα βράχον τῆς παραλίας, πρὸς τὸ μέρος ὅπου ὁ Ἰησοῦς ἵστατο περικυκλωμένος ἀπὸ τὸν ὄχλον.

Καὶ μετ' ὀλίγον ὁ Κύριλλος εἶδε τὸν Διδάσκαλον, ἀκολουθούμενον ἀπὸ τὸν ὄχλον, νὰ ἔρχεται πρὸς τὴν παραλίαν. Ὁδηγούμενος ἀπὸ τὸν Σίμωνα, εἰσῆλθεν εἰς τὸ πλοιάριον· μετ' αὐτὸν ἐμβῆκαν καὶ οἱ λοιποὶ μαθηταί, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἤδη δώδεκα τὸν ἀριθμόν, καὶ τὸ πλοιάριον ἀμέσως ἀπεμακρύνθη πρὸς τὸ πέλαγος, κωπηλατούντων τῶν μαθητῶν, ἐκ τῶν ὁποίων τινὲς ἦσαν ἐξησκημένοι περὶ τὰ τοιαῦτα.

Ὁ Διδάσκαλος ἦτο τόσον κατάκοπος, ὥστε μόλις τῷ ἔστρωσαν ἓν κλινοσκέπασμα εἰς τὴν πρύμνην καὶ ἓν προσκεφάλαιον, ἀπεκοιμήθη. Μετ' ὀλίγον ὅμως ἤρχισε νὰ φυσᾷ ἄνεμος—ἀπὸ ἐκείνους τοὺς ἀποτόμους ἀνέμους, οἱ ὁποῖοι εἶναι τόσον συνήθεις εἰς τὴν Τιβεριάδα λιμνην, κατερχόμενοι ἀπροσδοκήτως ἀπὸ τὰς χαράδρας τῶν ὑψωμάτων, τὰ ὁποῖα περιστοιχίζουν τὴν λίμνην. Πολλάκις καὶ τὴν σήμερον ἀκόμη ἐπὶ τῆς λίμνης ταύτης ὁ καιρὸς μεταβάλλεται ἀποτόμως· τὴν ἄκραν γαλήνην διαδέχεται σφοδρὰ λαῖλαψ, ἀναταράσσουσα τὰ ὕδατα εἰς ἐπίφοβα κύματα καὶ καταποντίζουσα τὰ πλοιάρια, ἅτινα τυγχάνει νὰ εὑρεθοῦν μακρὰν τῆς παραλίας.

Μὲ τὰ πρῶτα φυσήματα τοῦ ἀνέμου, οἱ πεπειραμένοι μαθηταὶ ἔσπευσαν νὰ σκεπάσουν τὸν κοιμώμενον Διδάσκαλον, διότι τὰ κύματα, κτυπῶντα ἐπὶ τῆς πλευρᾶς τοῦ πλοίου, ἐξετίνασσον ἄχνην ἐπὶ τῶν ἐντός· συνάμα δὲ ἤρχισαν νὰ κωπηλατοῦν ζωηρότερον, λοξοδρομοῦντες πρὸς ἀνατολάς, ἵνα εὕρωσι καταφύγιον ἀπὸ τὴν τρικυμίαν. Ἀλλ' ὁ ἄνεμος ἐγίνετο ὁλοὲν σφοδρότερος καὶ ὁλοὲν τοὺς ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τὴν παραλίαν. Τὰ κύματα ὑψώνοντο ὁλοὲν μεγαλήτερα καὶ ἐπιφοβώτερα, καὶ ἐκτύπων μετὰ πατάγου εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ πλοιαρίου. Ἐν τούτοις, ὁ Ἰησοῦς ἐξηκολούθει νὰ κοιμᾶται ἡσύχως καὶ βαθέως.

Ἐπὶ τέλους, ἓν κῦμα, μεγαλήτερον τῶν ἄλλων, ὑπερεπήδησε τὴν κωπαστὴν καὶ ἐχύθη ἐντὸς τοῦ σκάφους, ἀνατρέψαν καὶ δύο κωπηλάτας. Ὁ κίνδυνος ἦτο

προφανὴς πλέον καὶ ἄμεσος. καὶ εἷς τῶν μαθητῶν ἔσπευσε νὰ ἐξυπνήσῃ τὸν Ἰησοῦν κραυγάζων:

—«Διδάσκαλε, χανόμεθα!»

Ὁ Κύριλλος, ὅστις ἐκωπηλάτει ἀγωνιωδῶς, περιμένων ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν τὸ μοιραῖον τέλος, εἶδε τότε τὸν Ἰησοῦν νὰ ἀνακαθήσῃ καὶ νὰ περιβλέψῃ μὲ ἠρεμίαν ἐπὶ τῆς μαινομένης θαλάσσης. Ἔπειτα ὕψωσε τὴν δεξιάν του χεῖρα καὶ εἶπε κάτι, τὸ ὁποῖον ὁ Κύριλλος δὲν ἤκουσεν ὡς ἐκ τοῦ θορύβου, καὶ ἀμέσως ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θαλασσοταραχὴ κατέπαυσε καὶ ἔγεινε γαλήνη μεγάλη. Τότε στραφεὶς πρὸς τοὺς ἐκπλήκτους καὶ ἔτι πεφοβισμένους μαθητάς, εἶπε:

—«Διατί εἶσθε τόσον δειλοί; Ποῦ εἶναι ἡ πίστις σας;»

Καὶ οἱ μαθηταὶ δὲν εἶχόν τι νὰ ἀπαντήσουν. Ἤρχισαν λοιπὸν ἀμέσως νὰ κωπηλατοῦν πάλιν, ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀνακλιθεὶς ἐκ νέου ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς του. Τότε οἱ μαθηταὶ ἤρχισαν νὰ ψιθυρίζουν πρὸς ἀλλήλλους, ἐκφράζοντες ὅλην τὴν κατάπληξίν των: «Τίς λοιπὸν εἶναι οὗτος, ὥστε καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν εἰς αὐτόν».

Ἐπὶ τέλους περὶ τὴν χαραυγὴν προσήγγισαν εἰς μικράν τινα ἀποβάθραν τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς λίμνης, εἰς τὴν χώραν τῶν Γεργεσηνῶν. Ὁ Ἰησοῦς σηκωθεὶς ἐξῆλθε τοῦ πλοίου, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν μαθητῶν, καὶ ἤρχισε νὰ ἀναβαίνῃ ἓν μονοπάτιον πρὸς τὰ ὑψηλότερα ἐδάφη. Ὁ Σίμων ἐξῆλθε τελευταίως καὶ εἶπεν εἰς τὸν Κύριλλον:

—«Ἐπίστρεψον εἰς Καπερναοὺμ μὲ τὸ πλοιάριον. Ὁ καιρὸς εἶναι οὔριος καὶ μὲ τὸ πανὶ θὰ πηγαίνῃς εὔκολα καὶ γρήγορα. Ἡμεῖς ἀπ' ἐδῶ δὲν ἠξεύρομεν ποῦ θὰ ὑπάγῃ ὁ Διδάσκαλος. Ἂν μᾶς χρειασθῇ πλοιάριον, θὰ εὕρωμεν κανένα ἄλλο ἐδῶ πλησίον».

Καὶ ἀφοῦ τὸν ἐβοήθησε νὰ σηκώσῃ τὸ πανί, ὁ Σίμων τὸν κατευώδωσε καὶ στραφεὶς ἔσπευσε νὰ καταφθάσῃ τὴν μικρὰν συνοδείαν τῶν μαθητῶν.

Ὁ Κύριλλος, ἀπομακρυνόμενος ταχέως πρὸς βορρᾶν, ἀνεπόλησεν ὅλα τὰ γεγονότα τῆς νυκτὸς—τὴν τρικυμίαν, τὸν κίνδυνον τῆς νυκτός, τὴν ἐπιτίμησιν τῶν στοιχείων τῆς φύσεως ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ—καὶ προσεπάθησε νὰ τὰ ἐννοήσῃ. Καὶ τὸ τελικὸν συμπέρασμα, εἰς τὸ ὁποῖον κατέληξεν, ἦτο ὅτι ὁ Διδάσκαλος ἦτο κάτι περισσότερον ἀπὸ ἄνθρωπος.

(ἀκολουθεῖ)

ΠΟΙΚΙΛΑ

— ***Περὶ πιστῆς ἀποδόσεως τῶν ῥήσεων τῆς Ἁγίας Γραφῆς.*** Συχνάκις ἔν τε τῷ γραπτῷ καὶ τῷ προφορικῷ παρ' ἡμῖν λόγῳ συναντῶμεν ρητὰ δῆθεν τῆς Ἁγ. Γραφῆς, ἅτινα ἐν τούτοις δὲν ὑπάρχουσιν εἰς κανὲν κείμενον αὐτῆς. Προχθὲς εἰς τὴν συνάδελφον «Καινὴ Κτίσις» (φύλλον ὑπ' ἀριθ. 86) ἀνέγνωμεν ὁμιλίαν τινὰ θρησκευτικήν, ἀρχίζουσαν οὕτω: «Κατάρα τῷ κόσμῳ, εἶπεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.» Ἐν τούτοις, τοιοῦτόν τι οὐδαμοῦ ἐν τῇ Ἁγ. Γραφῇ φέρεται εἰπὼν ὁ Κύριος. Τὰ ἐννέα δέκατα τῶν Ἑλλήνων, οὐ μόνον λαϊκῶν, ἀλλ' ἀκόμη καὶ ἱερωμένων, συνειθίζουσι νὰ ἀναφέρωσιν ὡς ρητὸν τοῦ Εὐαγγελίου τὸ «Ὃ σὺ μισεῖς, ἑτέρῳ μὴ ποιήσῃς», ἐνῷ οὐδαμοῦ τοῦ Εὐαγγελίου συναντᾶται· Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον λέγει τὸ Εὐαγγέλιον ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, εἶναι ἀπείρως μεγαλείτερον καὶ ὡραιότερον: «Καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως». Ἐπίσης ὡς ρητὸν τῆς Γραφῆς συνηθέστατα φέρεται τὸ «Πίστευε καὶ μὴ ἐρεύνα,» ὅπερ ὄχι μόνον δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ Ἁγ. Γραφῇ, ἀλλ' ἀντιφάσκει καὶ πρὸς ὁλόκληρον τὸ πνεῦμα αὐτῆς καὶ πρὸς τὴν ρητὴν ἐντολὴν τοῦ Χριστοῦ «Ἐρευνᾶτε τὰς Γραφάς», καὶ τὴν τοῦ Παύλου «Πᾶσα Γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν» καὶ «τὰ Ἱερὰ Γράμματα, τὰ δυνάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν.» Ἀκόμη καὶ ἡ «ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι» Ζ'. Οἰκουμενικὴ Σύνοδος δὲν ἐγνώριζε καλῶς τὴν Ἁγ. Γραφήν, διότι ἐν τῇ 4ῃ αὐτῆς πράξει ἀναγινώσκομεν: «Καθὼς ὁ Ἀπόστολος εἴρηκεν, ὅτι ***τὰ σημεῖα τοῖς ἀπίστοις, οὐ τοῖς πιστεύουσιν»***, ἐνῷ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον πράγματι λέγει ὁ Ἀπ. Παῦλος εἶναι: «Ὥστε αἱ μὲν γλῶσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν οὐ τοῖς πιστεύουσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις, ἡ δὲ προφητεία (εἰς σημεῖόν ἐστιν) οὐ τοῖς ἀπίστοις, ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν» (Α'. Κορινθ. ιδ'. 22). Τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐλάχιστα ἐκ τῶν πολλῶν, ἅτινα ἠδυνάμεθα νὰ παραθέσωμεν, ἀποδεικνύουσι μεγάλην παρ' ἡμῖν ἄγνοιαν τῶν Ἱερῶν Γραφῶν. Καὶ ὅμως ὑπάρχουσιν οἱ ἰσχυριζόμενοι (καὶ μεταξὺ αὐτῶν καὶ κληρικοί, δυστυχῶς) ὅτι εἶναι περιττὴ ἡ κυκλοφορία τῆς Ἁγ. Γραφῆς καὶ δὴ ἐν τῇ γλώσσῃ, τὴν ὁποίαν ἐννοεῖ ὁ λαός.

— ***Ὁ Ρωμαιοκαθολικισμὸς εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας.*** Εἰς τὴν συνάδελφον «Ἐκκλησία» ἀνέγνωμεν ἄρθρον τοῦ ἐν Ἀμερικῇ ἀρχιμ. Γ. Πολυζωΐδου περὶ τῶν «Ἱπποτῶν τοῦ Κολόμβου» καὶ τῶν μεγάλων προόδων τοῦ Καθολικισμοῦ εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας καὶ τὸν Καναδᾶν. Τὸ ἄρθρον τοῦτο περιέχει πολλὰς ἀληθείας καὶ πολλὴν ὕλην πρὸς σκέψιν ἐκ μέρους τῶν ἄλλων ἐν Ἀμερικῇ Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν. Ἐν τῷ συνόλῳ ὅμως δίδει ἐσφαλμένην πως ἐντύπωσιν. Διότι ἡ ὀργάνωσις τῶν «Ἱπποτῶν τοῦ Κολόμβου» δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο, εἰμὴ ἡ Καθολικὴ «Χριστιανικὴ Ἀδελφότης τῶν Νέων,» ἱδρυθεῖσα κατ' απομίμησιν τοῦ παγκοσμίου τούτου σωματείου, ἵνα μὴ ἐγγράφωνται οἱ νέοι τῶν Καθολικῶν οἰκογενειῶν εἰς σωματεῖον μὴ καθαρῶς Καθολικόν. Ἡ δὲ ἀριθμητική της δύναμις ἀνέρχεται, κατὰ τὰς ἐπισήμους στατιστικάς, εἰς 748,690 μέλη καθ' ὅλην τὴν Ἀμερικ. Συμπολιτείαν· ὥστε εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρχωσιν 1,000,000 μέλη εἰς μόνην τὴν Ν. Ὑόρκην, ὡς λέγει ὁ κ. Πολυζωΐδης. Γενικῶς δὲ ἡ δύναμις τοῦ Καθολικισμοῦ ἐν Ἀμερικῇ δὲν εἶναι καὶ τόσον ἀκαταγώνιστος, ὅσον τὴν παριστᾷ ὁ κ. Πολυζωΐδης. Τὸ σύνολον τῶν ἐν ταῖς Ἡνωμ. Πολιτείαις Ρωμαιοκαθολικῶν, κατὰ τὰς ἐπισήμους στατιστικὰς αὐτῶν τῶν ἰδίων διὰ τὸ ἔτος 1925, ἀνέρχεται εἰς 18,654,028 ψυχὰς ἐπὶ ὁλικοῦ πληθυσμοῦ 114,311,770 ψυχῶν, ἤτοι, ἀποτελεῖ περίπου τὸ ἓν ἕκτον αὐτοῦ. Τὰ δὲ 18 αὐτὰ ἑκατομμύρια συνίστανται σχεδὸν ἀποκλειστικῶς ἀπὸ ἀνθρώπους γεννηθέντας ἐντὸς τῆς Καθολικῆς μάνδρας, καὶ οὐχὶ ἐκ προσηλύτων. Τὸν Καθολικισμὸν τῆς Ἀμερικῆς ἀποτελοῦσι κυρίως οἱ

Ἰρλανδοί, Ἰταλοὶ καὶ Ἱσπανοί, οἱ μετανάστεύσαντες εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας ἐκ Καθολικῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης. Ὁ προσηλυτισμὸς ἐντὸς τῶν Ἡνωμ Πολιτειῶν ἐλαχίστους ἀποδίδει καρπούς, διότι αἱ στατιστικαὶ τοῦ ἔτους 1923, ἔφερον τοὺς Καθολικοὺς ὡς ἀριθμοῦντας 18,104,804 ψυχάς, ἔναντι τῶν 18,654,028 τοῦ ἔτους 1925, ἡ δὲ αὔξησις αὕτη τῶν 550,000 εἶναι ἡ φυσιολογικὴ ἐκ γεννήσεων αὔξησις. Ἀπέναντι τοῦ ἀριθμοῦ τούτου, ὑπάρχουσιν ἐν ταῖς Ἡνωμ. Πολιτείαις, κατὰ τὰς στατιστικὰς τοῦ 1923, Εὐαγγελικοὶ 78,113,481, Ἀνατ. Ὀρθόδοξοι 456,054 καὶ Ἑβραῖοι 15,601,378.

Τὸ αὐτὸ περίπου συμβαίνει καὶ εἰς τὸν Καναδᾶν, ὅπου ἐπὶ ὁλικοῦ πληθυσμοῦ 8,788,483 ψυχῶν (1921), οἱ Καθολικοὶ ἀνήρχοντο εἰς 3,389,639, ἀποτελούμενοι σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου ἐκ τοῦ συμπαγοῦς Γαλλικοῦ πληθυσμοῦ, ὅστις εὑρίσκεται ἐν Καναδᾷ ἀπὸ τοῦ 17ου αἰῶνος.

Οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ λοιπὸν τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, δὲν εἶναι ἐπίφοβοι ἀριθμητικῶς. Ἡ μεγάλη δύναμίς των ἐκεῖ, ὅπως καὶ ἀλλαχοῦ, ἔγκειται εἰς τὴν λαμπρὰν διοικητικήν των ὀργάνωσιν, ἥτις ἔχει ἑνιαίαν διεύθυνσιν καὶ ὄργανα καλῶς μεμορφωμένα καὶ τυφλῶς πειθαρχοῦντα. Τὸ ἂν μία τοιαύτη διοικητικὴ μηχανή, στηριζομένη εἰς τὸν Παπικὸν ἀπολυταρχισμὸν καὶ τὴν πνευματικὴν δουλείαν, ἦναι συντελεστικὴ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν πνευματικοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ συμβιβάζεται μὲ τὸ Χριστιανικὸν πνεῦμα, εἶναι ἄλλο ζήτημα.

Ὁ Προτεσταντισμὸς ἐν Ἰταλίᾳ. Τῇ 30 Μαΐου ἑωρτάσθη ἐν Νεαπόλει τῆς Ἰταλίας ἡ ἑκατονταετηρὶς τῆς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ Εὐαγγελικῆς κοινότητος, ἤ, μᾶλλον, τῶν δύο ἐν τῇ πόλει κοινοτήτων, ἐφ' ὅσον διακρίνονται ἀπ' ἀλλήλων κατὰ τὴν χρῆσιν τῆς Γαλλικῆς ἢ τῆς Γερμανικῆς γλώσσης. Ἱδρυτὴς αὐτῶν ἐγένετο ὁ μέγας ἱεροκῆρυξ Ἀδόλφος Monod. Ἡ δίγλωσσος αὕτη ἐκκλησία ἱδρύθη τῷ 1826. Ἐπ' ἴσης καὶ ἐν Φλωρεντίᾳ ἑωρτάσθη ἡ ἑκατονταετηρὶς τῆς ἐκεῖ Εὐαγγελικῆς κοινότητος, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἡ λατρεία τελεῖται καὶ Γερμανιστὶ καὶ Γαλλιστί.

Τὰ Προτεσταντικὰ φύλλα παραπονοῦνται, ὅτι, καθ' ὃν χρόνον ὁ ἐν Ἰταλίᾳ καθολικὸς τύπος «ἐκκενοῖ χειμάρρους ὕβρεων» κατὰ παντὸς ὅ,τι εἶνε Προτεσταντικόν, ὁ Προτεσταντικὸς τύπος δὲν δύναται οὔτε νὰ ἀπαντήσῃ, οὔτε νὰ ἀμυνθῇ, ἐπὶ ποινῇ ἀναστολῆς τῆς ἐκδόσεως. Οὕτω π. χ. ἀναφέρεται τὸ περιοδικὸν «La Luce», ὄργανον τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας τῶν Οὐαλδενσίων, τὸ ὁποῖον ἐπαύθη τετράκις ἐν διαστήματι ἐννέα μηνῶν, τὴν τελευταίαν δὲ φοράν, διότι ἐδημοσίευσε βιβλιογραφικὸν ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὕμνοι εἰς τὴν Παρθένον Μαρίαν». Τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι ἐκ τῆς Συριακῆς μετάφρασις, γενομένη ὑπὸ τοῦ j. Ricciotti, εἴκοσιν ὕμνων εἰς τὴν Παρθένον, πεποιημένων ὑπὸ Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου. Ὁ Εὐαγγελικὸς τύπος ἀποδίδει τὴν τιμωρίαν τοῦ περιοδικοῦ εἰς τὸν ἐπίλογον τοῦ δημοσιεύματος, συνταχθέντα ὑπὸ τοῦ πάστορος Bosio, καὶ ἔχοντα οὕτω: «Οἱ ὕμνοι οὗτοι εἰς τὴν Θεοτόκον ἀποδεικνύουσιν ὅτι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 4ου αἰῶνος εἷς Πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας, μεγάλου κύρους, ἐθεώρει τὴν Μαρίαν μετὰ πολλοῦ τοῦ σεβασμοῦ καὶ τοῦ θαυμασμοῦ, ὡς τὴν μᾶλλον μεταξὺ πασῶν μακαριστὴν νεάνιδα, διότι εἶχε τὴν τιμὴν καὶ τὴν χάριν νὰ καταστῇ ἡ μήτηρ τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ. Δὲν ἐλάτρευεν ὅμως αὐτήν, οὐδὲ ἱκέτευε, διακρίνων μάλιστα μετὰ προσοχῆς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν τῆς Μαρίας ἀπὸ τῆς θείας φύσεως τοῦ Χριστοῦ· ὅ,τι ἀκριβῶς καὶ ἡμεῖς οἱ Εὐαγγελικοὶ Χριστιανοὶ πιστεύομεν».

Ἐν Κίνᾳ ὑπάρχουν δύο πανεπιστήμια Προτεσταντικά, πρὸ τινων δὲ μηνῶν ἱδρύθη Κινεζικὸν Σοβιετικὸν πανεπιστήμιον ἐν Μόσχᾳ.